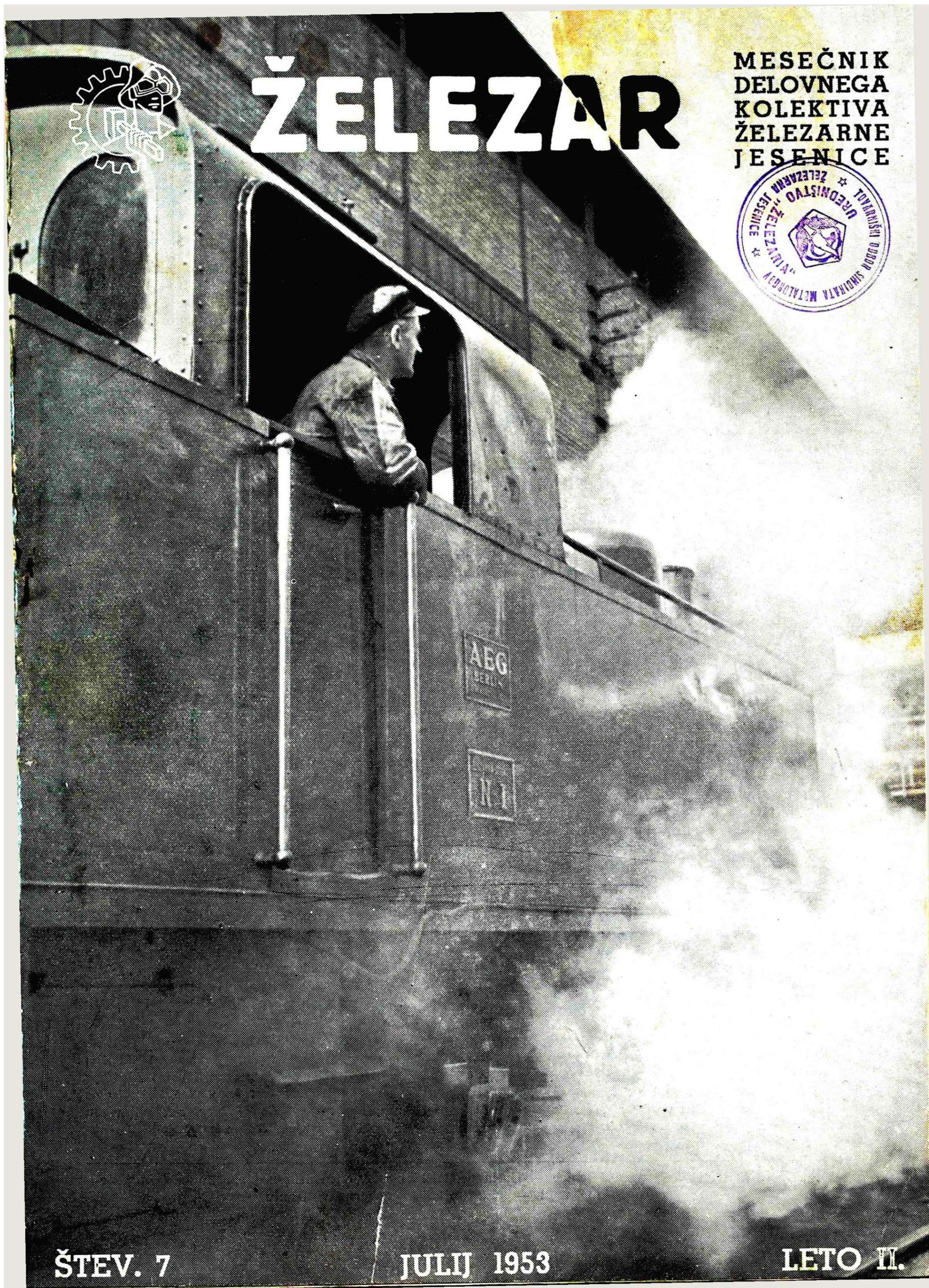

ŽELEZAR

MESEČNIK
DELOVNEGA
KOLEKTIVA
ŽELEZARNE
JESENICE

ŠTEV. 7

JULIJ 1953

LETO II.

Mestni kino »Radio« Jesenice predvaja:

Od 3. VIII. do 5. VIII. jugoslov. film »Skalno obzorje«, ki obravnava socialno dramo ob našem Jadranu.

Od 6. VIII. do 9. VIII. amer. film »Interrmezzo«, ki prikazuje borbo nekega glasbenika med ljubeznijo do žene in do neke učenke.

Od 10. VIII. do 12. VIII. francoski film »Prepovedane igre«, v katerem majhen deček in še manjša deklica doživljate vse strahote minule vojne in temu prilagodita tudi svoje otroške igre. Film je eden viškov povojnega francoskega in sploh svetovnega filmskega ustvarjanja.

Od 13. VIII. do 16. VIII. ameriški film »Pohod v džunglo«, v katerem nam znani lovec divjih živali Franck Buck prikaže pristno in nevarnost polno življenje rastlin in živali v malajski džungli.

Od 17. do 19. VIII. nemški film »Mamljiva nevarnost«, ki prikazuje usodo malega Ulija, ki nekdanjemu morilcu — mornarju spet vrne vero vase, sam pa se preiskusi v trdi šoli z morjem.

Od 20. VIII. do 23. VIII. ameriški barvni film »Konec sveta«, ki v fantastičnih prizorih prikazuje uničenje naše zemlje, po planetu Zyra, ki trči vanjo. Edina odlika filma je mojstrski tok, za kar je film tudi dobil najvišje filmsko priznanje Oskarja.

Od 24. VIII. do 26. VIII. francoski film »Vsa pota peljejo v Rim«, ki prikazuje zabavno storitjo o nekoliko prismuknjem učenjaku, lepi igral. ki in tajnih listinah, ki so bile ukrade ne nekemu poslaniku.

Od 27. VIII. do 30. VIII. mehiški film »Cantiflas-mušketir«. Cantiflas je znani mehiški ljudski komik, ki si v tem filmu pritožiči močno satiro vseh filmov o »Treh mušketirjih«. In še pri tem vso zgodbo samo sanja.

Od 31. VIII. do 2. IX. amer. film »Napolni čašo«, ki obravnava zamik mivo zgodbo o borbi proti notoričnem pijančevanju.

Iste filme predvaja letni kino Svo. boda vsak dan ob 20.30 uri. Vsako nedeljo matineeja po znižanih cenah.

Kino »Plavž« Jesenice

predvaja:

Od 4. VIII. do 6. VIII. amer. kriminalni film »Postaja Union«.

Od 7. VIII. do 10. VIII. amer. kovbojski film »Rio Grande«.

Od 11. VIII. do 13. VIII. francoski kriminalni film »Prekleti«.

Od 14. VIII. do 17. VIII. ameriški barvni film »Zlomljena puščica«.

Od 18. VIII. do 20. VIII. ameriški pustolovski film »Pohod v džunglo«.

Od 21. VIII. do 24. VIII. francoski film »Frizer za dame«.

Od 25. VIII. do 27. VIII. angleški omnibus film »Encore«.

Od 28. VIII. do 31. VIII. mehiški revolucionarni film »En dan življenja«.

Kino Koroška Bela — Javornik

predvaja:

Od 7. VIII. do 9. VIII. amer. barvni film »Irena Forsyte«.

Od 14. VIII. do 16. VIII. francoski psihološki film »Prepovedane igre«.

Od 21. VIII. do 23. VIII. angleški film »Pekel je razprodan«.

Od 28. VIII. do 30. VIII. ameriški zabavni film »Hrepeneča vdova«.

SMOLA

Janez pride ves potolčen v službo. »Ja hudiča, Janez, kakšen pa si?«

»Eh, včeraj sem bil pri Micki, ki ima svojega ženina v Ljubljani.«

»No, in?«

»Včeraj pa ravno ni bil v Ljubljani!«

DOBER VIC

Janez sedi v kavarni in natakarku mu pove sledeč vic:

»Kdo je to? Ni moj brat in ni moja sestra, pa je vendar otrok mojega očeta?«

Janez ne ve odgovoriti.

»Čisto enostavno, to sem vendar jaz«, odgovori natakark.

Zvečer se Janez hoče postaviti v družbi z novim vicem in vpraša:

»Kdo ve, kdo je to? Ni moj brat, ni moja sestra, pa je vendar otrok mojega očeta?«

»To si vendar ti sam!« odgovorijo vsi enoglasno.

»Slabo, slabo!« pravi Janez, »to nisem jaz, to je natakark v kavarni!«

KAKO JE ZMOGEL

Mož, h kateremu je ponoči vdrl vlomilec, pride na stražnico z željo, da ti vlomilca, ki so ga že ujeli, rad nekaj vprašal. Ko ga vprašajo kaj neki., odgovori:

»Rad bi zvedel, kako je mogel tako tiho priti v hišo, da ga moja žena ni slišala. Jaz poskušam že deset let, pa se mi ni še nikoli posrečilo.«

VLJUDNA POSTREŽBA

— Prosim za dvajset dinarjev praška za stenice,

— Naj vam ga pošljemo na dom?

— Jasno! Stenice vendar ne morem k vam poslati!

NA PLESU

— Pri tej moderni godbi človek res že ne ve več, po kateri nogi naj sploh pleše.

— To je vaša stvar! Samo prosila bi vas, da po moji raje ne!

Tekmovanje v namiznem tenisu za prvenstvo Železarne

Vsakoletno medobratno tekmovanje za prvenstvo Železarne v namiznem tenisu je postalo že tradicionalno. Za letošnje tekmovanje se je prijavilo nad 70 igralcev, kar dokazuje, da je ta panoga športa med našimi delavci zelo priljubljena. Žal, pa so rekviziti za namizni tenis tako dragi, da njih pomanjkanje otežkoča razvoj namiznega tenisa v širno, da bi postal pravi ljudski šport. Vendarle so že sedanji rezultati kar zadovoljivi, saj je lepo videti, kako med seboj plemenito tekmujejo stari in mladi, delavci in vajenci, mojstri, uradniki in inženirji.

Tekmovanje je potekalo v več skupinah. V skupini ekip je nastopilo 14 obratov, med katerimi je zmagala ekipa Metal. ind. šole, ki si je ponovno osvojila prehodni pokal sindikata. Drugo mesto je zavzela ekipa livarne, ki je tudi ponovila uspeh lanskega leta, tretje mesto pa je zavzela elektro.delavnica. Pri posameznikih v A skupini je zmagal Štrumbi Lojze, drugo mesto je zavzel Valentar, tretje pa Kosmač.

V B skupini je zmagal Cilinšek Edi, sledijo pa mu Zupan Z., Hafner in Korantar. V mladinski skupini je zmagal Logar Igor, sledijo pa mu Cilinšek, Auber in Krajnik.

ŽELEZAR

MESEČNIK DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE
STEV. 7 JULIJ 1953 LETO II.

USPEHI V PRVEM POLLETJU NAJ NAM BODO KAŽIPOT K ZMAGI OB KONCU LETA

V dneh 7. in 8. julija je bilo IV. redno zasedanje Delavskega sveta Železarne Jesenice. Prav zaradi dnevnega reda, ki je sicer obsegal samo tri točke, poročilo UO, poročilo kapitalne izgradnje in pregled 6 mesečnega plana, zajemal pa je obširen material, se je zasedanje raztegnilo na dva dneva. V prvem dnevu je DS obravnaval samo prvo točko dnevnega reda

POROČILO UPRAVNEGA ODBORA

ki ga je podal predsednik UO tov. Jasnč Dante za obdobje med III. in IV. zasedanjem DS. Kot prvo, je podal analizo problematike gradbenih podjetij, ki so z ukinitvijo terenskih dodatkov izgubila precejšnje število delavcev, s čemer je ogrožena planirana dovršitev važnih objektov v našem podjetju, kot so n. pr. predelovalni obrati, kotlarna, podaljšek jeklarne, valjarna 2400 in trafopostaje. UO je že razmišljal, da bi naše podjetje samo krilo izdatke za terenske dodatke, vendar je medtem uspelo gradbenemu podjetju Nova Gorica, da so dobili za kvalificirane in polkvalificirane delavce dodatke nazaj, ostala podjetja pa so se zato verjetno premalo borila.

Načina planiranja proizvodnje, kot ga je predpisal UO, naj se vsi obrati še nadalje drže, ker bo po nekajmesečnih preizkusih s tem podana osnova za vskladitev akordov in norm ter za pravilno izkoriščanje časov in kapacitet.

UO je tudi reševal 22 racionalizatorskih predlogov in vprašanje letnih rent, ki po zakonski osnovi pripadajo nekaterim tovarišem racionalizatorjem.

Pri racionalizatorstvu pa je treba v bodoče paziti, da že prav vsak najmanjši predlog ne bo novatorstvo, saj je službena dolžnost vseh, da na svojih delovnih mestih itak skrbijo za čimbolj racionalno izkoriščanje kapacitet. UO bo sprejel samo racionalizatorske predloge, ki bodo ekonomsko obrazloženi in že pregledani od nižje in višje komisije, ker nima časa na široko se baviti s takimi problemi.

Nenormalno izkoriščanje letnih dopustov in povečanje bolovanj in izostankov v mesecu juniju so močno vplivali na proizvodni plan, ki je dosežen le s 100%. Pereč problem pri izpolnitvi plana predstavlja tudi povečanje defektov na naših mehaniziranih napravah, zlasti ker so nekateri vzdrževalni obrati zaposleni z nujnim delom za našo kapitalno izgradnjo. Zato je UO sklenil, da bo za opremo objektov sklenil pogodbe z drugimi podjetji, konstr. in mehan. delavnico pa se razbremenil in se jim tako omogočil možnost večjega vzdrževalnega dela.

Zaradi spuščanja odpadnih vod v Savo je UO odobril na zahtevo Ribiške zadruga po plačilu odškodnin v višini dobrih dveh milijonov dinarjev. Čim-

preje pa bo treba pristopiti k zgraditvi čistilnih naprav, ker so zahteve Ribiške zadruga in hidrocentrale v Mostah po tem vsak dan večje. V vodni sklad republike, ki je ustanovljen, bo naše podjetje moralo dati približno 16 milijonov na leto. Poleg še nekaterih drugih tekočih zadev v poročilu, je UO tudi predlagal, da se LOMO Crikvenica nakaže 150.000 dinarjev kot priznanje za vsestransko razumevanje in pomoč.

UO je v tem obdobju rešil 60 prošenj, pritožb in vlog.

Po poročilu UO se je razvila živahna

diskusija,

v kateri so člani DS najprej obravnavali vprašanje nujnosti dodelitve sredstev za zgraditev nekaterih komunalnih objektov na Jesenicah in Javorniku in predlagali, da bi železarna v petih letih vsakokrat dala 50 milijonov za individualno gradnjo stanovanjskih hišic, s čemer bi se znatno olajšal stanovanjski problem. Glavni direktor tov. Ropret Viktor se je sicer načelno strinjal s temi predlogi, vendarle je opozoril, da moramo biti pri trošenju sredstev zelo previdni in opuštevati tudi vse zahteve naše države, ki mujo potrebuje novo valjarno tanke pločevine, ki jo bomo morali prav mi čim preje zgraditi. Obravnaval je tudi možnost posojila nekega francoskega podjetja v višini 2 milijonov dolarjev, ki bi bilo odplačljivo v 5 letih pod ugodnimi pogoji tudi v materialu. Po diskusiji o vseh teh problemih je sprejet sklep, da se nakaže LOMO Jesenice 50 milijonov dinarjev za individualno gradnjo stanovanj, 50 milijonov za nujna komunalna dela, ostanek 46 milijonov iz lanske zaključne bilance pa se nakaže OLO za indiv. gradnjo tistih delavcev, ki ne stanujejo v območju Jesenic. Tudi glede posojila v Franciji je sprejel sklep, da se na ta račun zaenkrat naroči samo nova elektropeč, ostalo pa se še prouči. Tov. glavni direktor natančno obrazloži nujnost nove kvalitetne in velike elektropeči, saj bo z njo poleg številnih drugih problemov rešeno tudi vprašanje kvalitete in ugoditve po novih zahtevah naših kupcev, zlasti pa vojske. Dobava peči bo možna itak šele čez 18 mesecev, ta čas pa bo z graditvijo novih hidrocentral vsaj deloma rešeno tudi vprašanje zadostne količine električne energije.

V nadaljni diskusiji DS še obravnava vprašanje ponovnega sprejema delavcev, ki so bili zaradi kriminala odpuščeni iz podjetja, in problematiko prometa oz. predlog o zvišanju tarifnih postavk premikačem ter sprejme tozadevne sklepe.

Nadaljevanje zasedanja DS je bilo naslednji dan 8. junija. Na tem zasedanju je manjkalo 34 članov DS. Kot prva točka je bilo

POROČILO KAPITALNE IZGRADNJE

ki ga je podal tov. ing. Gostiša Danilo, v katerem je uvodoma navedel, da smo s prehodom na nov gospodarski sistem in z znižanjem republiškega kredita od 896 milijonov na 396 milijonov dinarjev morali svoje investicije investirati sami in se odločiti za zgraditev predvsem tistih objektov, ki so za nas bistvene važnosti. To so dograditev valjarne 2400, modernizacija tanke pločevine in težke proge, povečanje jeklarne, modernizacija visokih peči in razširitev energijske mreže. Investicijski plan je dosegal 2 milijardi 200 milijonov dinarjev, všteti 500 milijonov dinarjev za družbeni standard, kar nam narekuje trdo borbo in čimboljše delo v tem letu, da bomo lahko dobili sredstva za kritje tega plana.

Posebne težave smo imeli letos z gradbenimi podjetji zaradi zakasnelih predračunov in odhoda preko 300 delavcev v visoki gradbeni sezoni vsled ukinitve terenskih dodatkov. Težave nam povzročajo tudi preobremenjenost domačih vzdrževalnih delavnic, kar se vidi tudi v povečanju okvar in defektov v obratih, ki so v pogonu.

UO in direktor sta tudi postavila iz vrst našega strokovnega kadra šefe posameznih gradilišč, kar je prineslo dobre rezultate.

Tov. ing. Gostiša je nato poročal o posameznih objektih in je najprej navedel

visoke peči,

kjer je bila zgrajena ogrevalna skupina, ki je že v pogonu, s čimer se je dosegel znaten prihranek na koksu, ki se bo še povečal poleg zvišanja produkcije tudi z generalnim remontom plavža št. 1, v kolikor bo to še letos potrebno.

Zgrajeni sta tudi dve pražilni peči, pri katerih pa so nastale komplikacije pri doma izdelanem vetrilu, na katerem se zdaj vršijo poskusi za popravilo, da bo ustrezalo pražilnim pečem, in problem je nastal tudi z obilnim prašom praženca, tako da se je moralo pristopiti k zgraditvi naprave za provizorično odpraševanje.

Zaradi nevarnosti, da neočiščeni plin zamaši kaverje, je treba povečati čistilce plina. Zaradi pomanjkanja deviz bodo izdelani doma, vendar se bo njihova zgraditev zavlekla čez to leto, ker so naše delavnice preobremenjene.

Naslednji važen objekt je

jeklarne,

ki bo razširjena na račun starih objektov predelovalnih obratov, ki se že selijo v nove objekte v Hrenovici. Temelji so zgrajeni, začela se bo montaža jeklarne in do konca leta bo prvo polje dograjeno.

Zaradi zmanjšanja gradbene delovne sile se preselitev predelovalnih obratov po terminskem planu vrši z velikimi težavami. Poleg hladne valjarne je v preselitvi tudi žarilnica, težave pa so z lužilnico, ki se je zavlekla, ker smo vezani na inozemsko montažo, vendar bo do 1. septembra gotova.

Zaradi pomanjkanja kvalitetne delovne sile na gradnji kotlarne, ki zahteva komplicirano gradbeno delo, je problematičen termin 29. novembra, ko bi

moral kotel v pogon. Zaradi istega problema so tudi v terminski nevarnosti

energetski objekti,

saj se za adaptacijo glavne trafopostaje na Jesenicah še ni pričelo niti s temelji, čeprav bi morala biti gradbena dela zaključena s 1. septembrom.

Na daljnovodu Javornik—Jesenice se dela zaključujejo in tudi kabel je nabavljen. Pri dograditvi valjarne 2400 se je graditev peči zaradi izdelave opreme zavlekla, vendar se trudimo doseči zadnji termin, ki je določen za 1. avgust. Zadnja dela pa se vršila na elektro montaži adjustaže in tudi generatorji bodo letos dograjeni. V zaključni dograditveni fazi je tudi glavna trafopostaja na Javorniku, tako da bo šla 29. novembra v pogon. 15 dni pred rokom pa bo dograjena druga kolona v kisikarni. Zadnji večji objekt kapitalne izgradnje je

modernizacija tanke pločevine,

za katero se bo letos izvršilo vse priprave za podaljšek hale in začelo z izdelavo temeljev in vse opreme, ki bo morala biti deloma nabavljena tudi v inozemstvu.

Družbeni standard

Dovršuje se kolonija na Koroški Beli s 3 četvorčki, gradi pa se stanovanjski kompleks na Plavžu, kjer je v celoti predvidenih 506 stanovanj. 98 je že dograjenih, 160 jih je v desetih blokih letos v gradnji, od katerih bo 60 dograjenih še letos za vselitev, 100 stanovanj pa je predvidenih za prihodnje leto.

Poročilo kapitalne izgradnje je sledila

diskusija,

v kateri so člani DS obravnavali posamezne probleme kapitalne izgradnje, kot so gradnja nove valjarne tanke pločevine, ki bo zahtevala premišljeni načrt, da ne bo trpela predukcija obstoječih naprav, zlasti pa težave z dobavami domačih podjetij, ki so po večini v zakasnitvi. Nadalje se obravnava vprašanje martinarne, ki je zdaj zelo vtesnjena in bo pri njeni razširitvi treba misliti res na vse potrebe, ki bi ustrezale za daljši čas. Obravnava se tudi vprašanje, neodgovarjajočega motorja v žični valjarni in preobremenjenost konstrukcijske delavnice.

Nato je glavni direktor tov. Ropret podal pregled stroškov kapitalne izgradnje za posamezne objekte in pregled izvršitve investicijskega plana za I. polletje 1953. Tov. glavni direktor je tudi poudaril zahtevo, da se pri kapitalni izgradnji ne odstopa od rokov, kljub težkim pogojem zaradi pomanjkanja delovne sile in zakasnelih dobav. Do 29. novembra morajo vsaj najvažnejši objekti v pogon. Treba pa je poklicati na odgovornost gradbeno podjetja in jim predložiti nujnost naše planirane proizvodnje in da se držijo pogojev. V nasprotnem primeru je treba poseči k arbitraži in sodišču, pri čemer naj vodstvo kapitalne izgradnje energično postopa. Obravnava se tudi vprašanje premajhnega strokovnega in tehničnega nadzora na posameznih gradbiščih, s prihodnjim letom pa se predvideva, da bodo vsa gradbena dela vezana na pogodbo na podlagi licitacije. Ob zaključku diskusije DS sprejme tudi nekaj tozadevnih sklepov.

Naslednja točka dnevnega reda je bila

PREGLED 6 MESEČNEGA PLANA

ki ga je podal glavni direktor tov. Ropret. Najprej je obravnaval izvršitev definitivnega plana skupne proizvodnje in blagovne proizvodnje za mesec junij, nato pa izvršitev polletnega plana skupne in blagovne proizvodnje v letu 1953 po posameznih obratih. Nadalje je podal pregled prodaje po količini in vrednosti, ki dosega višino dobrih 9 milijard dinarjev, ter povprečje cen za I. polletje 1953.

V pregledu prodaje po prioritetah za I. polletje 1953 pada sledečo sliko:

	Vojni kontingent dobavljeno v %	Mašino- gradnja dobavljeno v %	Ostali dobavljeno v %	Skupaj dobavljeno v %
Profili	86	82	92	89
Pločevina	97	90	100	98
Vlečeno jeklo	99	76	97	92
Hl. valj. trakovi	87	33	100	100
Žica	99	85	100	100
Cevi	100	100	100	100
Elektrode	100	100	100	100
Žičniki	100	100	98	98
Vzmeti	—	—	93	93

Tov. glavni direktor poda tudi pregled realizacije plačilnega fonda za prvih 6 mesecev 1953:

	Delavci ur	Delavci din	Uslužbeni din	Skupaj din
Jan.	1,095.856	55,056.113	5,645.053	60,701.166
Febr.	1,011.586	49,441.555	5,568.771	55,010.326
Marec	1,098.406	54,343.349	6,120.283	60,463.632
April	1,085.279	56,017.341	5,551.421	61,568.762
Maj	1,037.220	54,999.396	5,279.624	60,279.000
Jun.)*	—	52,382.079	5,212.803	57,595.882
Skup.	5,328.347	322,239.833	33,397.955	355,618.788

Tov. glavni direktor nato poda še obračun družbene evidence za I. polletje 1953 in pregled sredstev podjetja v višini 2.789,327.000,0 dinarjev.

Po tem poročilu je sledila

diskusija,

v kateri so člani DS obravnavali nujnost vsestranske kvalitete naših proizvodov, ker je le-ta porok za uspeh na tržišču. Naše podjetje dobavlja tudi v inozemstvo in je že prodalo 1380 t žebeljev in 30 t elektrod, zaključeni pa so novi dogovori s Turčijo.

*) Mesec junij še ni bil dokončno obračunan, zato tudi prva postavka manjka, ostale pa so nedokončne in le približne.

Tov. inž. Gabrovšek je na DS iznesel vprašanje proizvodnje kotlovske pločevine M I. in M II., pri kateri se v zadnjih mesecih zapaža znaten padec kvalitete, zlasti glede žilavosti. OTK je napravil tozadevno podrobno preiskavo in ugotovil, da je krivda za slabšo kvaliteto pri hlajenju po normalizaciji, ko se plošče pokrivajo z zaščitnimi ploščami zaradi čistoče, niso pa enakomerno porazdeljene in pravočasno odstranjene, zaradi česar je hlajenje v kritičnih temperaturnih območjih prepočasno. To delo je odvisno samo od trenutnega razpoloženja varilca, ki to opravlja.

Tov. Labura načne tudi vprašanje strokovne usposobljenosti nekaterih naših vodilnih ljudi v obratih in s tem v zvezi nujnost po ustanovitvi šole za metalurške delovodje. DS sproži tudi vprašanje, kaj je z raziskovanji rudnih ležišč v naši neposredni bližini. V kratkem bo sestavljeno poročilo o teh raziskovanjih in bo prišlo pred DS.

S tem je bilo IV. redno zasedanje DS zaključeno, na katerem so bili sprejeti sledeči

SKLEPI IV. REDNEGA ZASEDANJA DS:

1. Nakaže se 100,000.000 din LOMO Jesenice in sicer 50 milijonov za individualno gradnjo in 50 milijonov za komunalno dejavnost.

2. Nakaže se 46,000.000 din OLO Radovljica za komunalno dejavnost, delno pa za individualno gradnjo.

3. V Parizu se naroči elektropoč (cca 800,000.000 dinarjev). Tov. Homovca se pooblasti naj sklene pogodbo. Posojilo se najame.

4. Delavce, ki so bili zaradi kriminala obračunani, se na delo v Železarno Jesenice ne sprejme več.

5. Premikačem se tarifna postavka zviša od 38 na 41 din in od 45 na 48 din, kakor tudi plačajo navadne delavne ure onim, ki obiskujejo popoldan šolo.

6. LOMO v Crikvenici se zaradi dobrih odnosov nakaže dotacija 150.000 din.

7. Vsem gradbenim podjetjem se sporoči sklep DS, da naj dela kapitalne izgradnje izvršujejo v redu naprej, ker bo sicer DS ostreje nastopal. Dela naj se tudi strokovno pregledajo in nadzirajo.

8. Tehnično vodstvo naj pregleda situacijo v žični valjarni in poda tozadevno analizo na prihodnjem zasedanju DS.

9. Upravni odbor se zadalži, da razpravlja in sklepa o evetualni ustanovitvi metalurške šole za delovodje.

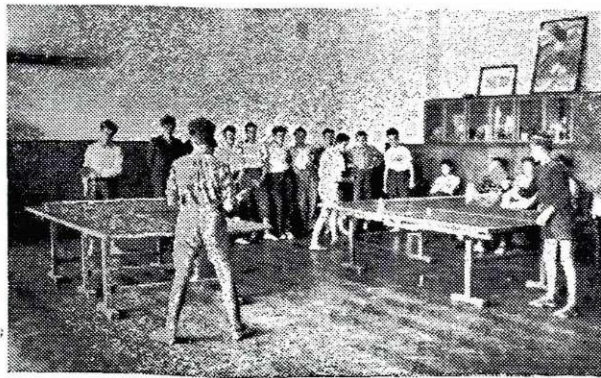
10. Obratni DS valjarne 2400 naj obvesti martinarno in OTK o prvem zasedanju, kjer se bo razpravljalo o kotlovski in ladijski pločevini. Zastopnika OTK in martinarne se zadalžita, da podasta poročilo o tem na prihodnjem zasedanju DS.

11. Člane kolektiva, ki se bodo prijavili za gradnjo stanovanjskih hišic, je treba oceniti in šele nato izdati posojilo z odgovarjajočim popustom.

REZULTATI NAŠE PROIZVODNJE

za mesec junij in I. polletje 1953

IZVRŠITEV DRUŽB. PLANA ZA JUNIJ 1953			IZVRŠITEV DRUŽB. PLANA ZA JUNIJ 1953		
Skupna proizvodnja			Blagovna proizvodnja		
Obrat:	Indeks izvršitve v % Družbeni plan količina	Definitiv. plan količina	Obrat:	Indeks izvršitve v % Družbeni plan količina	Definitiv. plan količina
Plavž	106.2	96.2	Plavž	—	—
Martinarna	100.0	101.1	Martinarna	—	—
Elektropeč	109.2	107.1	Elektropeč	—	—
Skupaj:	102.2	99.4	Težka proga	71.5	117.1
Težka proga	106.0	94.2	Lahke proge	83.6	83.6
Lahke proge	95.8	99.5	Žična valjarna	84.3	57.5
Žična valjarna	105.2	89.2	Valjarna 2400	81.9	107.0
Valjarna 2400	84.9	108.5	Valjarna 2200	107.5	119.5
Valjarna 2200	109.4	119.4	Valjarna 1300	115.5	115.5
Valjarna 1300	115.5	115.5	Jeklovlek	107.9	107.9
Jeklovlek	107.9	107.9	Skupaj:	90.3	94.8
Skupaj:	100.5	99.4	Hladna valjarna	77.5	93.2
Hladna valjarna	77.5	93.2	Žičarna	136.8	129.2
Žičarna	145.0	112.1	Vzmeti	118.9	112.0
Vzmeti	118.9	112.0	Žebljarna	150.5	110.8
Žebljarna	150.5	110.8	Cevarna	113.9	109.1
Cevarna	113.9	109.1	Varilna žica	149.0	100.0
Varilna žica	149.0	100.0	Skupaj:	120.8	111.9
Skupaj:	127.1	108.5	Siva livarna	—	—
Siva livarna	111.5	105.0	Jeklolivarna	84.9	97.5
Jeklolivarna	109.0	106.3	Skupaj:	84.9	97.5
Skupaj:	111.8	105.5	Opekarna	82.8	82.8
Opekarna	93.4	93.4	Železarna skupaj	94.6	96.5
Železarna skupaj	103.0	100.0	Družbeni plan	po količini 94.6%	
Družbeni plan	po količini 103.0%			po vrednosti 98.2%	
Definitivni plan	po količini 100.0%		Definitivni plan	po količini 96.5%	
	po vrednosti 101.2%			po vrednosti 99.3%	

Mladinski festival — Med številnimi fizikurnimi prireditvami je bilo tudi tekmovanje v namiznem tenisu, ki je med mladino zelo priljubljen

Miha Klinar:

Vihar

To noč divja vihar ... Oblake goni
ko jadrnice med čeri gora ...
Razbita proga. Iztirjeni vagoni ...
Vihar v temó se divje krohota ...

Vihar, prijetni tvoji so porogi,
ki spremljajo nas skozi divjo noč ...

Zaman nas iščejo zdaj tam ob progí,
vihar gre z nami k zmági vriskajoč ...

(Iz zbirke »Mladost v viharju«)

IZVRŠITEV DRUŽB. PLANA ZA I. POLLETJE 53
JANUAR — JUNIJ 1953

Skupna proizvodnja			
Obrat:	Indeks izvršitve v %		
	Letni družb. plan količina	Polletni družb. plan količina	Definitivni družb. plan količina
Plavž	52.4	101.0	100.9
Martinarna	52.0	104.7	104.7
Elektropeč	47.9	96.5	95.7
Skupaj:	52.2	103.8	102.8
Težka proga	52.9	108.5	104.9
Lahke proge	52.1	111.0	111.0
Žična valjarna	56.5	107.1	99.5
Valjarna 2400	44.7	106.0	109.2
Valjarna 2200	54.8	104.0	105.9
Valjarna 1300	55.4	107.3	105.8
Jeklovlek	46.4	94.4	94.3
Skupaj:	52.1	107.9	105.9
Hladna valjarna	55.8	129.9	121.9
Žičarna	57.5	119.9	107.9
Vzmeti	51.5	104.8	102.1
Žebljarna	72.2	147.2	123.0
Cevarna	58.8	114.9	109.5
Varilna žica	62.8	128.8	108.5
Skupaj:	59.2	123.1	111.5
Siva livarna	51.9	105.5	104.2
Jeklo livarna	57.5	117.0	116.9
Skupaj:	52.6	107.0	106.0
Opekarna	53.5	103.9	103.9
Železarna skupaj	52.4	106.2	104.5
Družbeni plan letni	po količini	52.4%	
	po vrednosti	52.8%	
Definitivni plan	po količini	104.5%	
	po vrednosti	105.3%	
Družbeni plan polletni	po količini	106.2%	
	po vrednosti	107.7%	

IZVRŠITEV DRUŽB. PLANA ZA I. POLLETJE 53
JANUAR — JUNIJ 1953

Blagovna proizvodnja			
Obrat:	Indeks izvršitve v %		
	Letni družb. plan količina	Polletni družb. plan količina	Definitivni družb. plan količina
Plavž	—	—	—
Martinarna	—	—	—
Elektropeč	—	—	—
Težka proga	61.4	116.8	114.0
Lahke proge	49.6	122.0	107.1
Žična valjarna	64.0	115.1	101.1
Valjarna 2400	44.6	104.0	109.0
Valjarna 2200	57.4	104.1	108.0
Valjarna 1300	55.4	107.3	105.5
Jeklovlek	46.4	94.4	94.3
Skupaj:	52.1	110.6	106.9
Hladna valjarna	55.8	129.9	121.9
Žičarna	50.7	106.0	104.2
Vzmeti	51.5	104.8	102.1
Žebljarna	72.2	147.2	123.0
Cevarna	58.8	114.9	109.5
Varilna žica	62.8	128.8	108.5
Skupaj:	57.1	119.9	111.8
Jeklo livarna	29.0	58.6	59.9
Siva livarna	—	—	—
Skupaj:	29.0	53.5	59.9
Opekarna	60.3	116.2	116.2
Železarna skupaj	53.3	112.0	108.0
Družbeni plan letni	po količini	53.3%	
	po vrednosti	53.4%	
Družbeni plan polletni	po količini	112.0%	
	po vrednosti	111.9%	
Definitivni plan	po količini	108.0%	
	po vrednosti	107.1%	

SKRB ZA NAŠEGA DELOVNEGA ČLOVEKA NAJ BO
NAJVEČJA IN PRVA NALOGA NAS VSEH

Lažje je pravočasno preprečiti nesrečo, kakor pa po nesreči pomagati ponesrečenцу.

Delovni človek je bil od nekdaj najnaprednejši revolucionarni element, ki je v vseh časih najtežje narodove zgodovine največ doprinal za dobrobit vsega naroda in lahko smelo trdimo tudi vsega človeštva. Pot našega delovnega človeka je borba proti vsem protiljudskemu izkoriščevalcem, je zmaga v narodni revoluciji, ki je prinesla vsem narodom Jugoslavije svobodo in pravico do boljšega življenja, je nenehen boj za resnični socialistični razvoj družbe, v katerem si je 28. avgusta 1950, tudi jeseniški kovinar postavil svoj temelj, na katerem gradi dalje.

Progresivni in revolucionarni kovinar se bje dalje za večji asortiment železarskih izdelkov, za izboljšano kvaliteto naših jekel, za zadovoljitev domačega in tudi inozemskega trga, za osamosvojitve naše težke industrije in njeno neodvisnost od inozemstva in za zaščito našega delovnega človeka in omogočitev pogojev, v katerih bo vse to lahko dosegel.

Skrb za delovnega človeka bodi, poleg vsega drugega, naša prva in največja naloga, ki ji morajo v bodoče posvetiti mnogo več pozornosti organi samoupravljanja, upravni in tehnično proizvodni sektor, tovarniška sindikalna organizacija, grupno vodstvo in obratovodstva z vsem delovnim kolektivom

Kot celoto, ker le tako bo uspešno delo oddelka za higiensko-tehnično zaščito dela, ki se trudi in prizadeva po svojih najboljših močeh zaščititi našega delavca, ki je naše najdragocenejše bogastvo.

Oddelek higiensko-tehnične zaščite se trudi in prizadeva skupaj z organi samoupravljanja da z vsemi možnimi sredstvi preprečuje nezgode in u- stvarja pogoje za varno in nemoteno obratovanje na vseh delovnih mestih. Na zahtevo oddelka hi- giensko-tehnične zaščite se odstranjujejo vsa za- starela in neodgovarjajoča delovna mesta, kapital- na izgradnja pa gradi moderne objekte, kjer je v največji meri poskrbljeno za delovno varnost in higieno delavcev. V sklopu Železarne redno in vzor- no poslujejo tri rešilne postaje (na Javorniku, na Jesenicah, na plavžu, v delu pa je tudi še četrta re- šilna postaja v novih predelovalnih obratih), kjer dobi vsak poškodovani delavec strokovno pomoč. Vzorno je urejena in opremljena nova ambulanta na Senožetih v poslopju stare bolnice.

Na žalost pa oddelek higiensko-tehnične zaščite čestokrat ne dobi dovolj pomoči in sodelovanja od

strani grupnih šefov in obratovodstev, obratnih asi- stentov in delovodij, ki so neposredno odgovorni in zadolženi za delovno varnost v obratih. Prav tem vodečim kadrom iz produkcije je bil pred kratkim namenjen visoko kvalitetni cikel strokovnih pre- davanj, ki so jih imeli priznani strokovnjaki. Pre- delane teme so bile nazorno obravnavane z besedo in podkrepljene z dokumentarnimi filmi. Ni pa se opazilo, da bi bila ta predavana snov koristno pre- nešena na ves ostali delovni kolektiv, saj tovariši, ki so posečali predavanja, niso vedno znali posru- dovati to znanje in pridobitve na celotni kolektiv. Brez skupnega dela in prizadevanja pri prepreče- vanju obratnih nezgod in nesreč pa ne bomo dosegli zadovoljivih uspehov.

Uprava podjetja je preteklem letu vložila v hi- giensko - tehnično zaščito in za zaščitna sredstva preko 100 milijonov dinarjev, letos pa bo DS in UO odobril v te namene prav toliko, ali pa še celo več, če bo treba! Kako pa je naš kolektiv sam higien- sko tehnični zaščiti posvečal pažnjo, pa je razvidno iz teh tabel.

ŠTEVILO IN ODSOTOK NEZGOD
ter izpad dni po obratih — za I. polletje 1953

Obrati:	smrtne	težke	lahke	skupno	izpad dni	na eno nezg.	stalež	v % na stalež
Uprava podjetja	—	—	—	—	—	—	162	—
Nabavni oddelek	—	—	1	1	132	132	69	1.4 %
Pomožna služba	—	1	3	4	89	22	105	3.8
Plavž	1	1	15	17	395	23	332	5.1
Livarna	—	—	13	13	399	30	177	7.3
Mehanična Jesenice	—	—	16	16	212	13	324	4.9
Gradbeni	—	—	9	9	301	30	247	3.6
OTK — laboratorij	—	—	1	1	73	73	108	0.9
Komunalni	—	—	1	1	10	10	123	0.8
Energijski	—	—	1	1	87	87	132	0.7
Martinarna	—	1	75	76	1798	23	578	13.1
Elektro peč	—	—	10	10	385	38	86	11.6
Opekarna	—	—	8	8	207	26	222	3.6
Javornik I	—	1	110	111	2103	19	654	16.9
Javornik II	—	—	66	66	1211	18	463	14.2
Žična valjarna	—	—	24	24	589	24	203	11.8
Javornik III	—	—	14	14	157	11	281	4.9
Javornik IV	—	—	4	4	114	28	53	7.5
Valjarna 2400	—	—	20	20	305	15	162	12.3
Jeklovlek	—	—	2	2	19	9	96	2.0
Predelovalni obrati	—	—	29	29	664	22	453	6.4
Varilna žica	—	—	4	4	92	23	65	6.1
Cevarna	—	—	5	5	110	22	116	4.3
Elektro del. Jesenice	—	1	5	6	75	12	114	5.2
Konstruktorska delavnica	—	—	15	15	359	23	204	7.3
Promet	1	—	30	31	784	25	416	7.4
Transportni oddelek	—	—	8	8	165	20	149	5.3
Garaža	—	—	—	—	61	—	21	—
Kapitalna izgradnja	—	—	—	—	—	—	67	—
Metalurška šola	—	—	3	3	43	14	288	1.0
Skupno	2	5	492	499	11036	22	6478	7.7%
Prim. s I. polletjem 1952	8	7	557	572	12374	21	6133	9.3%

Obratnih nezgod, zaradi katerih je bilo bolovanja do 3 dni je bilo 136 slučajev, ki predstavljajo 341 izpadlih dni.

STATISTIČNI PRIKAZ OBRATNIH NEZGOD										
v % na stalež po mesecih za I. polletje 1953.										
Mesec :	I. polletje 1952				Nezgode :				Izpad dnin	
	lahke	težke	smrtne	%	lahke	težke	smrtne	%	1952	1953
Januar	105	1	1	1.7 %	106	—	—	1.6%	2134	2197
Februar	106	1	3	1.7	81	1	—	1.2	2490	1768
Marec	77	2	4	1.3	92	—	—	1.4	2147	2026
April	75	1	—	1.2	85	—	—	1.3	1969	1856
Maj	78	2	—	1.3	53	1	1	0.8	1817	1414
Junij	116	—	—	1.8	75	3	1	1.2	1817	1775
Skupno	557	7	8	9.5 %	492	5	2	7.7%	12374	11036

Iz obeh tabel je razvidno številčno stanje obratnih nezgod po obratih in mesecih za prvo polletje, kakor tudi v %, v primerjavi s I. polletjem 1952.

Gornje razpredelnice nam povedo, da so se nezgode omejile napram lanskemu letu, tako smrtne, težke, pa tudi lahke. Tudi izpad dnin zaradi bolovanja vsled obratnih nezgod je nižji za 1338 dni napram letu 1952, kar zneso prihranek na izplačilu hranarine v znesku pol milijona dinarjev. Za znižanje obratnih nezgod je pripomogla nenehna skrb oddelka hig. tehn. zaščite, stalna kontrola in opozarjanje po obratih na preteče nevarnosti, kakor tudi na izboljšanje in odstranitev hig. tehn. pomanjkljivosti.

Še vedno veliko število lažjih nezgod je pripisati po večini lastni neprevidnosti in nedisciplini, t. j. ne upoštevanje varnostnih predpisov. Mirno trdimo, da je takih nezgod nad 70%, kajti v naši železarni prijavljamo vse slučaje obratnih nezgod, tudi lažjega značaja, kot so manjši urezi, ubodi, manjši udarci, lažje opekline, za kar se boluje od 1 do 3 dni. Nezgode nam veča tudi premajhna skrb in poučenost delavcev s strani delovodij in predelavcev, premajhna in prekratka uvežbanost delavcev na svojih delovnih mestih, in v pogostih primerih premajhna pazljivost delavcev samih. Nezgode povzroča tudi pogosta menjava delavcev na delovnih mestih, kakor tudi nered po obratih in zunaj njih.

Prvi primer smrtne nezgode je bil na plavžu pri visoki peči št. I, ko se je smrtno ponesrečil tov. Franc Velikonja. Vzrok smrtne nezgode je bila eksplozija hladilnika prebodnega očesa. To nesrečo je pripisati zgolj nesrečnemu slučaju.

Drugi primer smrtne nezgode je bil na prometu, katere žrtev je postal tov. Kurinčič Julijan. Temu slučaju je pripisati delno krivdo obratovodstvu zaradi zaposlitve mladoletnika na tako nevarno delovno mesto, nekaj krivde pa nosi ponesrečenec sam, ker ni upošteval varnostnih predpisov, ki se jih je stalno učil v prometni šoli prometnega oddelka Železarne.

Celotnemu kolektivu je sicer uspelo znižati odstotek obratnih nezgod od 24,8% na 17%, kar pa je še vedno zelo veliko, če ta odstotek primerjamo z odstotkom, ki ga beležijo tovarne težke metalurške industrije na zapadu in se suče okoli 12—13%.

Prav gotovo ne moremo tajiti, da v zadnjih letih pri smotnem in načrtnem delu za preprečevanje obratnih nezgod nismo v Železarni dosegli vidnih pozitivnih rezultatov. Ne smemo pa biti s temi rezultati zadovoljni, saj so še vedno iz dneva v dan prepogoste lažje, težje in celo smrtne nesreče, ki hrome in zavirajo nemoteno obratovanje, povzročajo izpad kvalitetne produkcije in predstavljajo ogromen izdatek v plačevanju hranarine (ki so samo v I. polletju višje od 4 milijonov dinarjev), da ne upoštevamo pri tem še visoke stroške smrtnih žrtev (ena smrtna žrtev stane podjetje 3 milijone dinarjev).

Pohvalno je tudi prizadevanje Državnega zavarovalnega zavoda, ki je skupaj z upravo in oddelkom hig.-tehn. zaščite opremil skoraj vsa delovna mesta po obratih z varnostnimi in opozorilnimi napisi, ki pa jih je treba tudi upoštevati in izvajati predvsem pri delu v vročih obratih, na prometu in na transportu, kjer se primeri največ težjih in tudi smrtnih nezgod. Vzgojno in opozorilno je treba vplivati na mlajše kadre, ki prihajajo na delo v Železarno, povečati je treba delovno disciplino, na delo maj ljudje ne prihajajo utrujeni od dela doma in tudi ne vinjeni. Največ nesreč se pripeti prav na koncu tedna ali ob zaključku dneva, ko je delovni človek že utrujen. Tempo dela zahteva sicer posebno vestnost pri delu, nikjer pa ne smemo precenevati svojih sposobnosti in zmogljivosti, temveč raje upoštevajmo v največji meri vse nevarnosti dela, spomnimo se vse naše skupnosti, svoje družine in otrok. Napovejmo odločen boj vsem obratnim nesrečam!

Le na ta način bomo lahko dvignili ugled, moč in delovno zmogljivost našega železarskega kolektiva.

U. Ž.

Upoštevaš vedno predpise higiensko-tehnične zaščite?

Tersoglav V.:

NOVI POSTOPKI O PROIZVODNJI JEKLA

2. Mešalni postopek med SM in elektro pečjo

Bistvo tega načina proizvodnje jekla je v tem, da se dve v različnih agregatih pripravljeni talini z različnim kemijskim sestavom preboda v isto ponovco, v njej izmešata in kot enotna kvaliteta odnosno vrsta jekla izlijeta v kokile.

Ta način pride prvenstveno v poštev za proizvodnjo legiranih vrst jekla. Pri tem se navadno poslužujemo bazične martinske peči za izdelavo nelegiranega dela in bazične elektropeči za izdelavo legiranega dela šarže. Sam potek šarže je za vsako posamezno peč popolnoma normalen, v martinski peči bodisi po postopku grodelj — staro železo ali grodelj — ruda, medtem ko se v elektro peči navadno poslužujemo tako imenovanega pretalilnega postopka, to je — brez oksidacijske periode.

Način proizvodnje jekla z mešanjem dveh v različnih pečeh pripravljenih sarž ima gotove prednosti kvalitetnega in mogoče v še večji meri tudi ekonomskega značaja. Te prednosti postanejo jasne, ako si ogledamo primer poteka šarže in končne rezultate tako izdelanega jekla.

Naslednji primer se nanaša na šaržo legiranega krom-manganskega jekla za cementacijo. To je vrsta jekla, ki ima pri sorazmerno nizki vsebnosti ogljika visok odstotek legurnih dodatkov in od katerega se z ozirom na njegovo svrho uporabe zahteva primerna čistoča, tako v pogledu P in S, kakor tudi nekovinskih vključkov. Ta, odnosno slične vrste jekla, so tudi v našem proizvodnem programu zelo pogoste.

Predpisana analiza je:
C = max. 0,18, Si = 0,20 do 0,35, Mn = 1,20 do 1,40, Cr = 1,00 do 1,20, P = max. 0,025, S = max. 0,025.

Vložek SM peči	
grodelj	8.000 kg
valjarniški odpadki	40.000 kg
	48.000 kg
nekovinski vložek	
antracit	200 kg
apno	2.200 kg
Vložek elektro peči	
valjarniški odpadki iste kvalitete	7.500 kg
staro železo (16% Mn)	2.000 kg
staro železo (0,12% C, 10% Cr)	1.000 kg
	10.500 kg
kovinski dodatki (Fe Mn, Fe Cr)	1.075 kg
nekovinski dodatki	
ruda	150 kg
apno	350 kg
apnenec	200 kg
Skupni kovinski vložek	59.575 kg

Legirani del taline je napravljen v bazični 15 tonski obločni elektropeči in nelegirani del v 60 tonski pravtako bazični martinski peči. Razmerje med količino SM in elektrojeklom je približno 4:1. Vložek elektro peči je sestavljen deloma iz odpadkov istega sestava kot predpisana vrsta jekla, enega dela manganskega trdega jekla in odpadkov kromskega jekla. Nekovinski del vložka vsebuje tisto količino oksidantov, ki so potrebni za oksidacijo silicija, ki ga vložek vsebuje. Vložek SM peči je grodelj in nelegirano staro železo v razmerju 16% grodlja in 84% starega železa. Skupni kovinski vložek znaša 59.575 kg.

Sarža v elektropeči je napravljena po principu pretalitve. Po raztalitvi je vzeta prva proba. Vsled re-

POTEK ELEKTRO ŠARŽE

Ob		C	Si	Mn	Sr	P	S
1.30	pričetek topenja						
4.00	1. proba	0.28		4.30	1.78	0.021	0.022
4.05	delno vlečenje žlindre						
4.20	tok vključen — des žlindre Ca O = 250, Ca F ₂ = 70, C = 15, Ca Si = 20 kg						
4.50	2. proba	0.30					
5.05	dodatek 325 kg Fe Mn carbure						
5.15	dodatek 5 kg koksa, 2 kg Ca Si						
5.35	3. proba Ca O = 30, Ca Si = 5, C = 2 kg	0.50		6.65			
5.40	dodatek 750 kg Fe Cr						
5.45	dodatek 7 kg Ca F ₂						
6.07	4. proba	0.51					
	C = 2, Ca O = 10, Ca F ₂ = 3 kg						
6.25	5. proba						
	dodatek 50 kg Ca Si (75%) 1 kg Al	0.515					0.019
6.37	prebod						
	Končna analiza	0.53	0.32	6.25	6.28	0.026	0.018

POTEK MARTINSKE ŠARŽE							
Ob		C	Si	Mn	Sr	P	S
0.00	pričetek zakladanja						
1.55	založeno						
4.30	raztaljeno 1. proba	0.42		0.34	0.08	0.027	0.045
	500 kg škaže						
5.00	vlečenje žindre						
	Ca O = 150, Ca F ₂ = 30 kg						
5.30	2. proba	0.28		0.27		0.022	0.044
	vlečenje žindre Ca O = 150, Ca F ₂ = 30 kg						
5.55	3. proba	0.14					0.039
6.10	Ca O = 100 kg						
6.15	4. proba	0.09				0.018	0.037
	zrcalovina (10%) 100 kg						
6.30	5. proba						
6.45	prebod	0.07		0.23			
	Fe Si (75%) = 150 kg, Ca Si = 55 kg						
	Al = 5 kg						
	Končna proba iz peči	0.06		0.22		0.018	0.038

lativno visokega silicija v vložku je oksidacija mangana in kroma majhna in se prva proba praktično ne razlikuje od teoretičnega predračuna. Po prvi probi je odstranjen le majhen del žindre. Ostanek žindre je pretvorjen z dodatkom svežega apna, jedavca, ogljika in Ca Si v lahko karbidno redukcijsko žindro. Na osnovi rezultata prve probe, je dodana potrebna količina Fe Cr in Fe Mn — in to Fe Mn carbure z visokim ogljikom. Po raztalitvi dodatkov in ko je talina dosegla potrebno temperaturo je dodan v peč še Fe Si in napravljen prebod.

Potek martinske šarže se v ničemer ne razlikuje od vsake normalne šarže. Jeklo je iz peči vlieto v isto ponovco kot elektro šarža, torej na še v ponovci se nahajajoče elektro jeklo, prekrito z redukcijsko žindro. Končna analiza šarže je sledeča:

C = 0,16%, Si = 0,30%, Mn = 1,38%, Cr = 1,22%, P = 0,020%, S = 0,027%.

Prvo kar je iz tega primera razvidno je, da je za izdelavo jekla uporabljen v celotni količini samo Fe Mn carbure z visokim ogljikom (6,6%), ki je najobičajnejša in istočasno najcenejša vrsta Fe Mn. V vsakem drugem primeru, bodisi, da bi bilo jeklo izdelano kot enotna elektrodno ali SM šarža, bi morali vsled nizkega predpisanega ogljika v končni analizi, vsaj del mangana dodati v obliki Fe Mn affine. Uporaba ferro zlitin z visokim ogljikom je pri tem načinu izdelave jekla možna le vsled tega, ker se legirani del taline, napravljen v elektro peči, in ki ga predstavlja nekaj legurni koncentrat, kasneje razredči v razmerju 1 : 4 z globoko razogljivenim martinskim jeklom. Iz istega vzroka je možna tudi uporaba velike količine legiranih odpadkov z visokim ogljikom v vložku. Pretalitev legiranih odpadkov v elektropeči pa je tudi postopek, pri katerem v največji meri lahko preprečimo izgubo legur, ki se nahajajo v vložku vsled oksidacije.

Glavne prednosti ekonomskega značaja pri tem načinu so torej:

1. Možnost uporabe ferro zlitin normalne kвалitete z visokim ogljikom, namesto dragih vrst ferro zlitin z nizkim ogljikom, ki jih pri nas često tudi nimamo na razpolago.

2. Velik del legur se lahko izkoristi iz legiranih odpadkov z visokim ogljikom, kar je drugi način štednje ferrozlitin. Izguba legur, ki se nahajajo v vložku je minimalna.

3. Kvaliteta po mešalnem postopku izdelanega jekla je enakovredna elektrojeklu, kar bo pozneje še podrobneje opisano. Stroški proizvodnje pa so vsled štirikratnega znižanja porabe energije, elektrod itd. veliko manjši, kakor če bi bila celotna količina izdelana kot elektro jeklo. Pri tem načinu dela se torej na eni strani znižujejo proizvodni stroški, po drugi strani pa se zvišuje vrednost proizvodnje.

Ravno tako važne kot ekonomske, pa so tudi prednosti kvalitetnega značaja. Kot že uvodoma rečeno, se obe talini prebodeta v eno ponovco. Najprevo elektro in nato SM jeklo. Pri tem ko teče SM jeklo v ponovco, se meša z redukcijsko žindro elektro peči, ki pokriva že v ponovci se nahajajoče elektrojeklo. Med redukcijsko žindro in SM jeklom pride vsled medsebojnega intenzivnega mešanja do istih reakcij, ki so poznane iz opisa Perrinovega procesa (glej 6. šte. »Železarja«).

SM jeklo se torej v ponovci desoksidira, razžvepla in očisti. Perrin proces se torej izvrši avtomatično. Efekt pa se lahko po potrebi regulira s količino žindre, ki je pri normalnih okoliščinah obratovanja v praksi nižja kot pri čistem perriniziranju.

Ne ponavljajoč kvalitetnih prednosti Perrinovega procesa je pri mešalnem postopku v zvezi s tem posebej omeniti še naslednje:

Razžveplanje, ki nastane je pravzaprav dvojno. Prvič že vsled samega razredčenja na žveplu bogatejšega SM jekla s v tem pogledu mnogo čistejšim elektro jeklom. Drugič pa se jeklo razžvepla za gotov nadaljni odstotek pod vplivom visoko bazične

redukcijske elektro žlindre. Ta del razžveplanja je odvisen od količine žlindre iz elektropeči.

V prikazanem primeru je imelo martinsko jeklo pred prebodom 0,038% S, elektro jeklo pa 0,018% S. Končna proba bi morala imeti skladno mešanemu razmerju obeh vrst jekla 0,034% S, dočim je dejanska analiza 0,027% S. Pod vplivom žlindre se je torej jeklo v ponovci razžveplalo za nadaljnjih 18%, računano od teoretične nominalne vrednosti 0,034% S, kar je teoretična vsebnost žvepla na osnovi izmešanja SM in elektro šarže.

V pogledu tehnične ureditve jeklarne je potrebno za uspešno izvedbo tega načina proizvodnje jekla le to, da sta SM in elektro peč v neposredni bližini s prebodi pod eno in isto žerjavno progo. Samo vodenje procesa pa zahteva izredno spretnega mojstra, ki regulira potek šarž tako, da se peči ujemata tako časovno, kakor tudi, da je njih sestav ob času preboda tak, da leži končna analiza po izmešanju obeh šarž v predpisanih mejah.

Ekonomske in kvalitete prednosti pa so tolikšne, da ima opisani postopek proizvodnje jekla za naše jeklarne nedvomno svoj pomen in vrednost.

MONTAŽA REZERVOARJA NA KAMIN KOTLOVNE

Iz dneva v dan se naše podjetje ne samo razširja, temveč tudi na zunaj zelo spreminja. Mogočnemu dimniku kavperjev se je pridružil še do zdaj najvišji zidani dimnik VI. SM peči, ki bo kmalu dobil konkurenta v dimniku kotlovne. V prejšnji številki »Železarja« smo si ogledali eno stran naše nove kalorične centrale, kjer se že dvigajo precej visoko v zrak železobetonski stebri in nosilci. Danes pa si oglejmo drugo stran, kjer že stoji do višine 32 m z montiranim rezervoarjem vred, mogočen dimnik nove kalorične centrale. — Na sliki vidimo dviganje polovice glavnega ogrodja rezervoarja na dimnik. Zahtevno delo je opravilo 5 oziroma pozneje 6 članska montažno-varilna skupina podjetja »Fr. Leskošek« iz Maribora. Na tem načinu montaže rezervoarja na dimnik je skupina prvič delala in je verjetno to sploh prvi tak primer pri nas. Konstrukcijo rezervoarja, ki je imel premer 8 m, so zvarili najprej na tleh. Točno čez polovico je bila samo provizorično zvarjena, tako da se je dala razstaviti na dva enaka kosa, katerih vsak je tehtal od 11 do 12 ton. Za dviganje so bile postavljene tri konstrukcijske igle s primernimi dvigalnimi napravami, ob katerih je bil en kos rezervoarja dvignjen do višine 26 m na betonski venec, ki rezervoar nosi. Najzahtevnejši del montaže je bil, ko je na konstrukcijskih iglah viseči kos, ki je bil odmaknjen od samega kamina, bilo treba prisloniti h kaminu in spustiti na nosilni betonski venec. Ko sta bili dvignjeni obe polovici rezervoarja, sta bili na samem kaminu dokončno zvarjeni skupaj in pritrjeni. Rezervoar bo imel prostornino za 140 kub. metrov vode. V najkrajšem času pa se bo nadaljevala tudi gradnja kamina samega, ki bo še višji od kamina VI. SM peči.

Na isti način bodo montirali rezervoar s kapa-

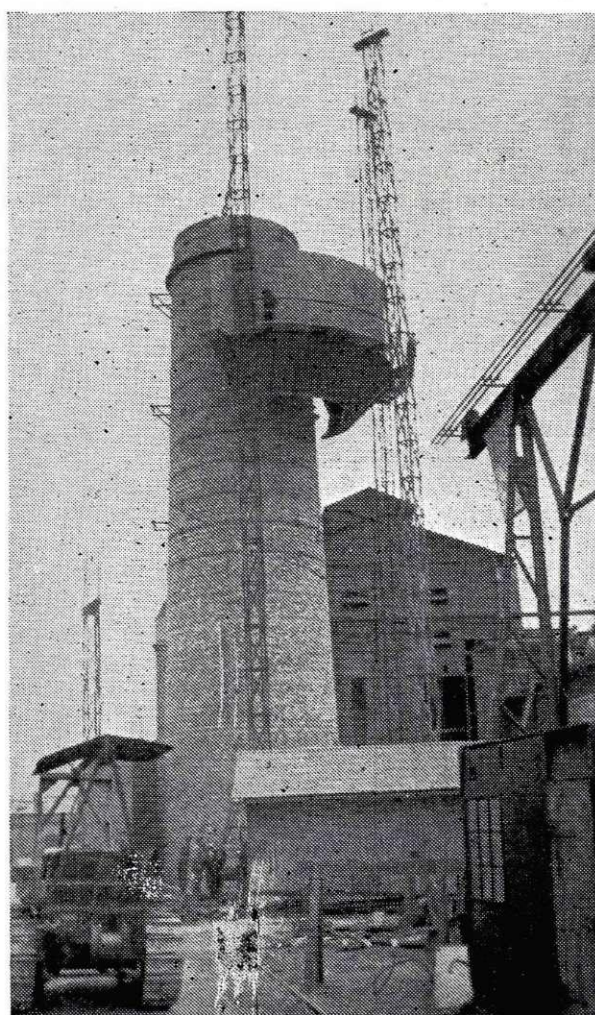

Foto: France Torkar

citeto 123 m³ prostornine na že zgrajenem dimniku VI. SM peči in sicer na višini 25 m. Varilna dela konstrukcije samega rezervoarja so se ob samem dimniku že pričela.

Opozori svojega novega sodelavca na nevarnosti pri delu!

OBRATNI DELAVSKI SVET PROMETA USPEŠNO REŠUJE SVOJE NALOGE

Obratni promet, ki predstavlja s svojimi tirnimi napravami, lokomotivami in vagoni takorekoč nepogrešljivo ožilje za pravilno funkcioniranje našega podjetja, je zaradi specifičnosti svojega dela kakor republika zase v naši tovarni. Z uvedbo obratnih delavskih svetov je tudi ta obrat v okviru poglobljanja delavskega upravljanja zavzel novo stališče do problemov samega obrata, kakor tudi do odnosa in pomena samega prometa za naše celotno podjetje in za čim tesnejše sodelovanje med prometom in ostalimi obrati pri reševanju vseh vprašanj in problemov v tem pogledu.

Poglejmo, kaj nam o tem ve povedati predsednik obratnega delavskega sveta prometa tov. Jože Lenar.

Vsak začetek je težak in tudi na prometu je bil, ko so uvedli obratni delavski svet. Naši ljudje na sploh se vse preveč radi drže starih, utujenih navad, četudi niso morda najboljše ali celo slabe, proti vsaki novosti pa so skrajno nezaupljivi, dokler se ne prepričajo o dobrih straneh te novosti, seveda. In prav tako je bilo z delavskim svetom na prometu. Sprva, kar ni šlo in ni šlo, počasi pa so le uvideli, da je prav obratni delavski svet tisti, ki lahko rešuje celo vrsto vprašanj in problemov, ki jih do zdaj ni mogel nihče. Prav delavski svet je bil tisti, ki je nena doma začel reševati stvari, ki se do zdaj sploh niso. In v odnosu do članov obrata je bil spet prav delavski svet prometa tisti, ki je znal najti pravo pot pristopa k vsakemu posamezniku, ne kot delavcu, uslužbenecu ali številki, temveč kot k osebi, ki ima vso pravico in dolžnost pomagati pri upravljanju samega obrata in končno tudi cellega podjetja. Seveda v resnici ni tako rožnato, kot bi se nemara po teh besedah zdelo, res pa je, da je obratni delavski svet prometa pri delu s svojimi člani obrata, torej pri delu z ljudmi dosegel že marsikak lep uspeh. Eden takih primerov je bilo zvišanje tarifnih postavk premikačev. Premikači so bili do zdaj v resnici zapostavljeni in nihče ni prav pokazal na njihove žrtve in težke pogoje dela. Delavski svet obrata je takoj razumel sklep

centralnega DS o zvišanju tarifnih postavk premikačem in ta sklep tudi temeljito obrazložil in dokazal njegovo nujnost vsemu obratnemu kolektivu, v katerem so bili tudi takšni, ki so zanikavali potrebnost povišanja tarifnih postavk. In na sličen način rešuje delavski svet obrata promet tudi vse ostale probleme. Tako je DS obrata začel tudi kolektivno akcijo proti razmetanemu materialu po tirnih napravah in njih okoličini o uspehu te akcije se lahko prepriča vsak sam, če samo pogleda očistišene in urejene tirne naprave, ki so lahko vzgled celo samim državnim železnicam. Seveda pa DS obrata promet ne prezre tudi vprašanj kot so modernizacija in racionalizacija n. pr. lokomotiv in njih oprema z rešetkami za čiščenje, kar imajo že vse lokomotive pri nas, naše podjetje pa šele pristopa k temu.

Kakšnji pa so odnosi članov obrata do obratnega delavskega sveta? Najbrže nič boljši kot povsod drugod. Naši delavci so navajeni govoriti največ takrat, kadar gre samo za njihove osebne koristi ali z drugo besedo: DS poznajo takrat, kadar si obetajo od njega kaj dobiti. To je verjetno problem, ki ga občutijo vsi naši obratni delavski sveti, ki mu morajo posvečati prav vso pažnjo, kajti prav naši obratni delavski sveti naj bi bili in tudi so največja in prva šola delavskega samoupravljanja. Pa tudi naši delavci bodo morali do vsega tega zavzeti drugačno stališče, ali pa bodo morali počakati na izkušnjo, ki jih bo krepko poučila o tem, kaj so zamudili in da naša socialistična skupnost obenem ko delovnim kolektivom nalaga z upravljanjem podjetja gotove dolžnosti in pravice, nalaga tudi vse posameznikom v dobrem ali slabem smislu, ki jih to upravljanje ima. Kakšne pa so posledice tega upravljanja pa odvisi samo od samega kolektiva in prav toliko tudi od slehernega posameznika kolektiva. Na prometu so že uvideli kako pomembno je, če pri upravljanju obrata sodeluje čim več ali sploh vsi člani in že se zgodi, da na zasedanja obratnega DS pridejo tudi ostali člani obrata. Od začetka tudi ljudje niso upali z besedo na dan in dolgo časa sploh niso mogli ver-

jeti, da je naš socialistični razvoj prišel v fazo, ko se upošteva pametna in poštena beseda tudi zadnjega delavca. Zmerom pri tem še ne gre vse v najlepšem redu, saj vsi še marsikdaj tičimo v navadah, ki smo se jih nalezli v obdobju takozvanega administrativnega socializma in centralističnega gospodarstva. Toda vsa kodnevna praksa in življenje nas že izučujeta in prisiljujeta nas vse in tudi na prometu, da drugače in s poglobljenimi socialističnimi gledanji pristopamo k vsem problemom. Ko so člani obrata promet videli, da se sklepi njihovega DS tudi izpolnjujejo in da to izpolnjevanje prinaša določene pozitivne rezultate, so se ojunčili in začeli posegati tudi v diskusijo ter pričeli obravnavati marsikatero perče probleme. Poglejmo si samo enega, ki so ga iznesli premikači. Med varilno žico in šamotarno je en sam slepi tir. Na tem tiru je na enem koncu razkladal 11 ljudi material za šamotarno, na drugem koncu pa so 4 ljudje nalagali vozove. Pa ti pride nujen administrativni nalog, da je treba varilni žici dostaviti voz, ki je naložen z materialom težkim vsega skupaj recí in piši 25 kg. Nalog je nalog in hajd vse vozove potegni s tira, na njihovo čelo postavi voz s 25 kg za varilno žico in vse skupaj zategni spet nazaj na tir. Ta čas pa je 15 ljudi lepo stalo brez dela, ki se je s tem zakasnil in dvakrat podražil, seveda na račun vsega našega kolektiva. In vse to zaradi 25 kg, ki bi jih lahko hitreje in brez nepotrebnega zamude časa drugih, ročno prenesli v varilno žico. Take probleme samo obratovodstvo težko rešuje, lahko pa jih člani prometa s svojim delavskim svetom. In to niso več samo problemi prometa, temveč že tudi vsega podjetja.

Tudi ob vprašanju osemurnika na prometu je obratni DS odgrnil svojo odločilno vlogo. Vsemu kolektivu obrata in tudi nekaterim iz obratovodstva, ki so do tega vprašanja zavzeti čisto lokalistično stališče, je dokazal dotodanjega dvanaesturnika, predvsem v interesu samih delavcev in izenačitve v tem pogledu tudi z drugimi obrati. Obratni kolektiv je ta-

koj uvidel nužnost tega ukrepa, seveda razen tistih, ki so doma na deželi, ki so 24 prostih ur po 12 urnem delu radi izkoristili v spekulativne namene za delo doma. Sicer pa so odnosi med DS in obratovodstvom prometa kar najpovoljniji in v duhu tesnega sodelovanja in obojestranske pomoči v interesu prosperitete obrata in celega podjetja. Pri tem pa bi sama sindikalna organizacija lahko marsikaj pripomogla, toda na žalost na prometu ne. Z novimi volitvami bo treba izbrati sposobne ljudi v vodstvo sindikalne organizacije, ki bodo znali s svojim delom in vzgledom vzgajati v naših delavcih zavest skupnosti, predanosti socialističnemu napredku in dolžnosti pri delavskem samoupravljanju. Tudi organizacija ZK bo napravila utrditve na prometu svoje vrste. Zaradi nekaterih propustov so bile že izrečene kazni nekaterim članom ZK, ker pa je še nekaj poedincev, ki kljub svoji sicer revolucionarni preteklosti, danes nečesto zavzeti stališče vredno člana ZK, kar izrabljajo gotovi elementi krizišč, res pa je tudi, da so vse nezahtevne sploh vseh članov in celotne partijske organizacije, bo treba poseči po ostrejših ukrepih. S pritegnitvijo novih zavednih in mladih moči, ki jih na prometu ne manjka, pa se bodo utrdile vrste komunistov in s tem tudi rešil marsikak problem enotnosti in strnjivosti kolektiva obrata promet tudi v pogledu delavskega samoupravljanja.

Obratni DS prometa trenutno stoji pred številnimi nalogami. Ena pravih je, od katere ne bo na noben način odstopil, zgraditev silosov za

nakladanje premoga na lokomotive. Zdaj nakladajo lokomotive kar ročno sami kurjači, kar je utrudljivo in zamuden posel, pri tem pa je še premog na zato deločem prostoru, polnoma prepuščen vremenskim neprilicam in razpada v prah, kar spet povzroča veliko škodo, ki ne gre samo na račun samega premoga, temveč tudi na račun slabšega kurjenja z njim. Res je, da je predvidena modernizacija kurilnice in zato niso predvidene nobene nove investicije, toda s tem vsaj zasilnimi silosi bi se vsakodnevna v celoti triurna, zamudna časa za opremo lokomotiv zmanjšala na minimum. Sličen primer je tudi napajanje lokomotiv z vodo, ki se debesedno drenjajo ob eni sami napajalni napravi. Vrsto sklepov je sprejel in ima še v načrtu DS obrata promet v pogledu sodelovanja z ostalimi obrati za izboljšanje prometa in zlasti odpravo vseh nesreč. Res je, da je naše podjetje zaradi svoje utesenjenosti polno nevarnih tirnih prehodov, profilov in krizišč, res pa je tudi, da so vse nesreče v zadnjem času predvsem vsled nepredvidnosti, lahkomišelnosti in nepoučenosti ponesrečencev samih. Zato so predvidene tudi stroge kazni za vse kršitelje prometnih pravil, člani obrata promet pa so sprejeli sklep, da bodo individualno opozarjali svoje sodelavce na nevarnosti, ki jim prete ob tirnih in prometnih napravah, zlasti pa novince.

Kot nujen ukrep pa naj bi bil poleg splošnega zdravstvenega pregleda, še specialen pregled v smislu predpisov in zahtev prometa vseh

članov obrata. Tudi pri sprejemanju novih delavcev za promet naj se poleg splošnega pregleda uvede še specialen pregled, ne pa da se po dveh treh letih šele ugotavlja, da zdravstveno stanje kakšnega delavca ne ustreza prometnim predpisom in zato naj si prav zdaj, ko si je delavec že pridobil svoj poklic, zopet išče novega. Slični primeri so se zgodili celo z delavci, ki so le še leto ali dve imeli do upokojitve. Zato obratni DS prometa gleda na to vprašanje kot važno socialno vprašanje, ki se mora čimprej urediti tako v interesu samih delavcev — članov prometa, kot tudi samega obrata. Mimogrede bodi povedano, da prometni predpisi določajo, da morajo delavci zaposleni v prometu do svoje upokojitve pripadati I. najvišji zdravstveni grupi.

Po vsem tem vidimo, da je delovni kolektiv prometa s svojim obratnim delavskim svetom na čelu dokaj uspešno pristopil k reševanju svojih problemov in utrjevanju in razširjanju samoupravljanja ter kljub vsem težavam zabeležil tudi lepe uspehe. To utrjevanje naše socialistične demokracije in prenašanje delavskega samoupravljanja na najširše delovne množice pa mora biti vsakodnevna naloga nas vseh!

Príhodnjic pa si bomo ogledali uspehe delavskega samoupravljanja še v kakšnem drugem obratu. Prav pa bi bilo, če bi obrati tudi sami poročali o svojih uspehih na uređništvo »Železarja« in tako izmenjavali svoja izkušnje! Kdo bo prvi?

Zoran Cerić:

O TISKU V PODJETJIH¹⁾

I. Vprašanje takozvanega tovarniškega tiska oziroma internih publikacij (listov) podjetij dobiva v vseh razvitih državah sveta iz dneva v dan večji pomen. Nešteta velika podjetja v teh državah izdajajo svoje liste (časopise), ki jih berejo delavci in nameščenci dotičnega podjetja. Vsak delavec in nameščenec dobiva po pravilu brezplačno svoj primerek tovarniškega lista ne glede na to ali ga želi ali ne. Vsebinsko lista je ponavadi pisana in preračunana na to, da pritegne pažnjo in zanimanje bralce. V list po pravilu piše samo osebje in člani podjetja, le izjemoma pa tudi sodelavci izven

podjetja. V začetku nastajanja te oblike tiska, so imeli listi podjetij namen, da se v podjetju ustvari »vzdušje povezanosti« oziroma »vzdušje sodelovanja«, to se pravi, da bi se delavci in nameščenci podjetja čim bolj zblížali in prilagodili podjetju, v katerem so zaposleni, računajoč pri tem, da bi tako lahko znatno povečali svojo produktivnost pri delu in s tem tudi rentabilnost podjetja oziroma profit lastnika podjetja. Toda s časom so se naloge tovarniških listov znatno razširile in njihov razvoj je šel novo smer. Začetni namen »povezovati« za osiguranje čim tesnejšega sodelovanja med osebjem in ustrezno pravno podjetja, se vedno bolj razra-

šča v »informativstvo« (obveščanje) delavcev in nameščencev o »problemih podjetja«. Postopoma se s temi informacijami, ki stalno zanimajo bralce, neopazno začena tudi poučevati o raznih strokovno-tehničnih, ekonomskih in drugih vprašanjih, katerih poznavanje je nujno za boljše opravljanje dela na raznih delovnih mestih.

Tudi pri nas, zlasti ko so delovni

¹⁾ Gornji članek je bil objavljen v »Novi administraciji« št. 1 leto 1 - Beograd 1953 - pod naslovom »O tvorničkoj štampici«. Ker je zanimiv tudi za naše bralce, ga priobčujemo v celotnem prevodu.

kolektivni prevzem upravljanje podjetja, dobiva tovarniški tisk poseben pomen, kot sredstvo za dvig ekonomske, tehnične in splošne izobrazbe delavcev in njihovega usposabljanja za upravljanje podjetja.

Pomembnost ekonomske izobrazbe delavcev v pogojih delavskega samoupravljanja je bila očitna takoj ob prvih izvolitvah delavskih organov, zato so tudi bile upeljane različne forme in metode za dvig njihovega ekonomskega znanja (seminarji, tečaji, brošure, dnevni tisk itd.). Že takrat je bilo jasno, da ni več zadostno, če so samo uslužbenci v podjetju ekonomsko in tehnično izobraženi, temveč, da je nujno, da tudi sami delavci posedujejo vsaj do neke mere osnovno ekonomsko-tehnično znanje. Pomen ekonomske izobrazbe delavcev v pogojih delavskega samoupravljanja je bil poudarjen tudi na VI. Kongresu ZIKJ in iznešena je bila zahteva po uporabi vseh form in metod, ki bi doprinele k dvigu ekonomskega in tehničnega znanja delavskega razreda.

Nobenega dvoma ni, da zavzema med formami za dvig ekonomskega, tehničnega in splošnega izobraževanja delavcev pomembno mesto prav tovarniški tisk, torej list podjetja, saj ima celo vrsto gotovih prednosti. V prvi vrsti tovarniški tisk lahko obravnava vsa konkretna, aktualna in važna vprašanja določenega podjetja. Drugič v tak list pišejo sami člani delovnega kolektiva, kar poveča interes delavcev za samo publikacijo. In končno, delavci tako publikacije stalno spremljajo in prebirajo, kar ni slučaj z ostalimi tiskom. Zato se tovarniški listi radi berejo in postanejo redno čtivo delavcev in nameščencev. Z rednim branjem takih publikacij delavci brez posebnega intelektualnega napora, skoraj neopazno stalno dopolnjujejo svojo ekonomsko-tehnično in splošno izobrazbo.

Pri tem pa se postavlja vprašanje, kakšne naloge bi moral imeti pri nas tovarniški tisk, koliko nam pri tem lahko koristijo tudi izkušnje v tem pogledu v drugih državah in kaj vse bi morali imeti pred očmi v zvezi z izdajanjem tiska v naših podjetjih.

Toda preden preidemo na ta vprašanja, si na kratko oglejmo razvoj tovarniškega tiska v svetu in, pri nas.

Tovarniški tisk v določeni državi ima tudi svoj čisto nacionalni pečat.

Zato si oglejmo razvoj tega tiska v nekaterih industrijsko razvitih državah.²⁾

Anglija je država, v kateri se je pojavil prvi tovarniški časopis v Evropi in sicer leta 1887. V začetku je bil tovarniški časopis predvsem organ samega podjetja (Hause organ), toda pozneje, zlasti po prvi svetovni vojni, se razvije v skupni organ podjetja in zaposlenega personala (hišni organ + žurnal personala). Danes v Angliji okoli 500 podjetij izdaja svoj list, večinoma enkrat mesečno na 30 do 40 straneh. Tem listom je cilj razvijanje povezanosti, atmosfere zadovoljstva in ugodnosti profesionalnega življenja, razpoložanja in dobre volje za sodelovanje. Listi se povečini prodajajo, v mnogih primerih tudi izven podjetja, da se zmanjšajo stroški izdajanja. Očita pa se tem listom, da vsebujejo toliko propagande, namenjene klientom podjetja in preveč zgolj zabavnega čtiva za svoj personal (veliko športa, humorja itd.). V Londonu je tudi poseben Institut za tovarniški tisk (Haus-organs Institute), izdajajo pa celo posebno revijo tovarniških listov (Haus-Organs Review).

V Holandiji ima od 477 pomembnejših podjetij okoli 200 podjetij svoj list in to prvenstveno metalurška podjetja. Obstoji tudi posebna komisija za tovarniške liste, ki skrbi za povezavo med listi raznih podjetij, jim preskrbi članke in jih prilagaja zamislim in zahtevam posameznih uredništev in organizira tečaje za sodelavce in dopisnike-amaterje.

Združene države Amerike so zibelka tovarniških listov. Danes so ti listi v ZDA na visoki stopnji in zelo razširjeni. Običajno izhajajo mesečno, velikega obsega (tudi 200 strani), luksuzno opremljeni, s številnimi informacijami, klišeji, slikami, fotografijami, risbami, karikaturami itd., z namenom, da bi pri branju čim manj utrujali delavce, upoštevajoč dejstvo, da slika govori neprimerno boljše od pisane besede. Tovarniškim listom v ZDA so postavljeni tri glavni cilji:

a) razvijanje moralne in ekonomske-tehnične vzgoje — s članki o var-

²⁾ Podatki so vzeti iz članka »Les journaux d'entreprise: consideration pratiques« — R. Jomter in članka »Les journaux d'entreprise dans le monde« — R. Hopce, objavljenih v belgijskem časopisu »Organisation scientifique« št. 5, maj 1952.

cevanju, družinskih problemih, o elementarnih ekonomskih vprašanjih, zavarovanju in vlaganju denarja, o pomenu učenja in branja itd.,

b) pojasnjevanje pomena, funkcije in vsebine podjetja, podčrtavanje izrednih delovnih uspehov, upoznavanje s priznanji kupcev, z izvršnimi napredovanji in podobnim,

c) borba proti nezgodam in nesrečam pri delu — s tehničnimi in medicinskimi članki in številnimi slikami nesrečnih slučajev,

d) ustvarjanje dobrega razpoloženja in tovarniških odnosov s športnimi novostmi, osebnimi vestmi, fotografijami in skleno,

e) razvijanje interesa družine za list — z rubrikami o rojstvih, porokah in smrti, z natečaji za najlepše dete, s fotografijami najboljših dijakov, z žensko stranjo in rubrikami za kuhinjo, domačo higieno, vrtnarstvo, humor, nagradne natečaje in drugo.

Za dosego ocene samega lista se prakticira tudi objavljane tozadevnih vprašanj na bralce.

V ZDA se vršijo tudi periodični kongresi šefov uredništev vseh tovarniških listov. Tovarniški tisk se proučava tudi na osnovi znanstvenih metod.

V Franciji je bilo pred vojno vsega okoli 20 tovarniških listov, danes pa jih izdaja že okoli 100 podjetij.

V njih se objavlja: 1. članke z vsebino, ki poudarjajo enotnost in sodelovanje, ki obravnavajo zgodovino podjetja, probleme dela, socialna vprašanja, posamezne zaposlitve, 2. informativne članke (opis novih proizvodov, delovna zaščita, higiena itd.), 3. članke, ki imajo namen dvigati profesionalno znanje in splošno kulturo, 4. material za razvedrilo (zabavni članki, humor itd.).

V Švici so publikacije podjetij postale popolnoma razumljiva stvar in vsakodnevna potreba. Smatrajo jih za pomembne družbene institucije in stalno proučavajo, kako bi jih vse bolj izpopolnili.

Vsebinsko švicarskih tovarniških listov je pretežno resna in posveča le malo prostora zabavi in razvedrilu. Zato pa ima toliko več poljudnih in znanstveno-tehničnih člankov. Rubrike zaslužte proti nesrečam pri delu se posveča zelo veliko prostora. Listi imajo tudi svoje posebnosti. V enem se prikazuje proces nekega dela (n. pr. delovni proces nekega naročila prikazan v slikah), v drugem se v

»rubriki satire« na nerazžaljiv način prikazuje napake posameznih delavcev in nameščencev in celo direktorja, v tretjem se prinašajo članki o kulturnem razvoju kraja, v nekaterih pa so objavljene tudi rubrike za izpopolnjevanje v različnih poklicih (na primer vajencev).

Pomembno je to, da skozi vse članke in rubrike listov švicarskih podjetij veje močna težnja po poučevanju bralcev.

Zanimiv je tudi način, kako uređništva ocenjuje zanimanje za list, ki se deli brezplačno. Ob koncu leta se članom podjetja nudijo na razpo-

lago okusne luksuzne platnice z avto- zavo vseh števil letnika po čisto nizki in zgolj simbolični ceni. Po številu kupljenih platnic se ocenjuje zanimanje za list.

V Belgiji se večina tovarniških listov izdaja šele od nedavnega, toda njihov razvoj gre zelo hitrim tempom, tako, da je že koncem 1950. leta bila osnovana Zveza tovarniških listov Belgije. Naloge te Zveze so:

b) da se izpopolnjuje njihovo tehnično in praktično znanje, ki je nujno za izdajanje lista (zlasti s skupnimi konferencami in medsebojnimi obiski),

c) da se pomaga pri samem razvoju tovarniškega tiska.

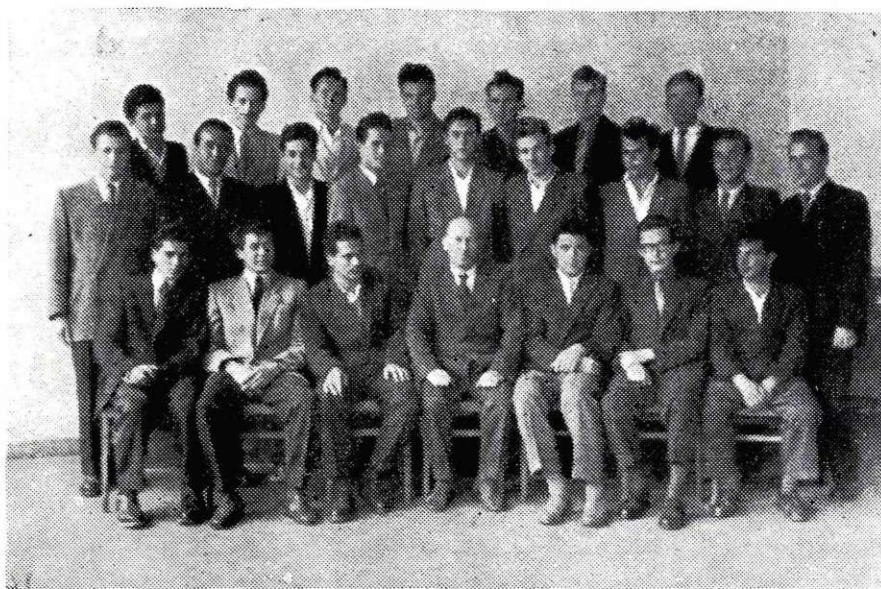
Zasluga te Zveze je, da podjetja v Belgiji med seboj in tudi z inozemstvom zamenjajo tovarniške publikacije. S tem se ustvarja izmenjava izkušenj, kar ima za posledico vsestranski in stalni dvig tovarniškega tiska.

(Nadaljevanje sledi)

V prejšnji številki »Železarja« smo objavili šolske uspehe tudi Delavskega metalurškega tehnikuma. Danes prinašamo še fotografijo novih diplomiranih metalurških tehnikov:

Od leve proti desni sede: Stanko Koren, Baranović Marijan iz Zenice, Šlibar Jože, Polde Ulaga, direktor Del.-met. tehnikuma, Severin Golmajer, Mirko Feldin, Črv Valentin. V prvi vrsti od leve proti desni stoje: Jože Pernuš, Ostojić Ilija iz Zenice, Ljumanović Dževad iz Zenice, Neuman Jože, Črv Zdravko, Janez Arh, Rade Simić iz Zenice, Milan Centrih iz Štor, Atlija Jože iz Ljubije.

V drugi vrsti od leve proti desni stoje: Aleksander Jelić iz Zenice, Zenice, Peternel Janez, Ljuta Nasif, novi Hamid iz Zenice.

Matija Štajdohar, Niko Čobanović iz iz Zenice, Franc Sredenshek in Aja-

POROČILO O VAŽNIH ZAKONSKIH PREDPISIH

URADNI LIST FLRJ:

Št. 182/26 z dne 29. 6. 1953 — Uredba o prometu z žiti določa da je njihov promet prost. Če zahtevajo potrebe, lahko gospodarski odbor Zveznega izvršnega sveta določi cene in način določanja cen v trgovini. Mlinska podjetja smejo kupovati žita neposredno samo kot komisionarji podjetij za promet in predelavo žit.

Št. 183/26 — Uredba o določanju pravice do pokojnine zavarovancem - vojaškim vojnim invalidom predvideva, da imajo vojaški vojni invalidi od I. do VI. skupine ne glede na starost pravico do invalidske pokojnine, če so bili po 15. maju 1945 najmanj 5 let v dejanskem delovnem razmerju. Vojaske vojni invalidi prve skupine imajo tudi pravico do dodatka za stalno tujo pomoč v znesku 6000 din mesečno.

Št. 185/26 — Uredba o zvezni investicijski upravi predvideva, da je imenovana uprava Zvezni upravni organ s področja investicijske graditve. O zadevah investicijske graditve posluje po načelih, ki veljajo za gospodarska podjetja. Za svoje personalne potrebe in

administrativne zadeve ima poseben predračun.

Št. 186/26 — Uredba o spremembah uredbe o davku od dobička iz deviznega poslovanja. Temeljna uredba je izšla v Ur. listu FLRJ št. 19. z dne 6. maja 1953. V stvari predstavlja nova uredba prečiščeno in dopolnjeno besedilo prvotne uredbe.

Št. 190/26 — Odlok o odškodninah za zemljo, ki je postala splošno ljudsko premoženje določa 8 razredov, v katerih pripada lastnikom odškodnina glede na katastrski razred in sicer od 30.000 do 100.000 din.

Št. 191/26 — Odlok o določanju akontacije dohodnine kmetijskih gospodarstev za l. 1953 in o rokih njene plačevanja. Obvezuje kmetijska gospodarstva plačevati akontacije na podlagi dohodnine iz l. 1952, dokler se ne odmeri dohodnina za l. 1953.

Če kmetijska gospodarstva ne plačajo akontacije v odrejenih rokih, se izterja prisilno in zaračunajo stroški.

Št. 192/26 — Odlok o organih, ki so pristojni za odmero in pobiranje dohodnine predvideva, da odmerja

dohodnino finančni organ ljudskega odbora okraja, mesta ozir. mestne občine s posebnimi pravicami. Le-ta pa lahko imenuje davčno komisijo za odmero dohodnine. Finančni organi pobirajo dohodnino po svojih izvršilnih uslužbencih. Člani davčnih komisij so za svoje delo odgovorni pristojnemu ljudskemu odboru.

Št. 193/26 — Odlok o delu deviznih sredstev, ki jih morajo gospodarske organizacije predajati Narodni banki FLRJ.

Št. 194/26 — Odlok o ustanovitvi republiških skladov za izravnavo obremenitve v bolniški panogi socialnega zavarovanja.

Št. 196/26 — Odlok o polletni bilanci gospodarskih organizacij na dan 30. junija 1953. Za dobo od januarja 1953 morajo gospodarske organizacije obračunati dohodek in ga razdeliti. Doseženi dohodek se zmanjša za izredne in neposlovne izdatke ozir. poveča za izredne in neposlovne dohodke, denarne kazni, ki so bile izrečene zoper podjetje, izvezemši penale in pogodbene kazni, obremenjuje sklad za plače podjetja. Bilanco za I. polletje 1953 pregleda in potrdi DS. Podjetja morajo poslati bilanco tajništvu za gospodarstvo OLO do 25. avgusta 1953 razen trgovskih podjetij, ki jo morajo poslati najpozneje do 25. julija.

Št. 200/26 — Odločba o določitvi tarife za prevoz blaga v železniškem, rečnem in cestno-motornem prometu uvaža poleg redne voznine za prevoz pšenice, rži itd. še dodatek 18 din od vsakega kg bruto teže ne glede na prevozno razdaljo. Od tega doplačila so izvzete pošiljke podjetij za promet z živili, pošiljke vojaških pošt itd. Transportnim podjetjem in drugim imetnikom motornih vozil, katerih vozila se zalotijo pri prevozu žit, ne da bi plačali dodatne tarife, se zaračuna dvojna dodatna tarifa v dobro proračuna. Okrajni oz. mestni ljudski odbor ima na blagu in vozilu zastavno pravico vse dotlej, dokler se v celoti ne plača dvojna dodatna tarifa.

Št. 201/26 — Odločba o razveljavitvi odločbe o znižanju tarifnih postavk za prevoz kuriva, namenjenega za široko potrošnjo določa, da preneha veljati znižana prevozna tarifa za prevoz drv, premoga, lignita, ki je bila odrejena s posebno odločbo Gospodarskega sveta FLRJ in objavljena v Ur. listu FLRJ št. 41 z dne 6. avg. 1952.

Št. 203/26 — Odločba o izplačilu nadomestil za službe v gospodarstvu ob letnem dopustu dopušča izplačilo zaslužka v naprej.

Št. 206/26 — Odločba o subvenciji trgovskim podjetjem za znižanje cen rjavega premoga in lignita za domačo porabo. Subvencija za rjavi premog in lignit se dovoli v višini 65% od prodajne cene.

Št. 208/26 — Navodilo za sestavo bilance gospodarskih organizacij za dobo januar—junij 1953 obširno z obrazci določa način sestave bilance.

Št. 210/26 — Odločba o jugoslovanskih standardih za spiralne svedre.

Št. 214/27 z dne 8. julija 1953 — Uredba o organizaciji in delovnem področju Sveta za Narodno obrambo.

Št. 215/27 — Uredba o organizaciji in delu uprave za državne materialne rezerve.

Št. 216/27 — Uredba o obveznem pošiljanju tiskov določa, da mora vsaka tiskarna poslati brezplačno in na svoje stroške 8 izvodov vsakega tiska določenim

zavodom. Centralna knjižnica ljudske republike jih sprejme 7 in 1 izvod bibliografski institut FLRJ. Kot tisk so mišljene vse publikacije in njihove priloge, ki so tehnično razmnožene. Službeni in trgovski obrazci, letaki, reklamne objave, kratki oglasi in zasebna sporočila se pošiljajo samo republiški centralni knjižnici.

Št. 218/27 — Odlok o izplačevanju doseženega sklada za plače dovoljuje, da podjetje za obračunsko dobo od 1. jan. do 31. marca 1953 lahko poleg povprečnega sklada za plače dvigne še do 50% doseženega presežka. To more storiti šele potem, ko dobi pritrditev k svojemu zaključnemu računu za l. 1952.

Št. 221/27 — Odločba o načinu uvažanja reprodukcijskega materiala iz sredstev sklada za splošne državne devizne potrebe.

*

URADNI LIST LRS:

Št. 71/20 z dne 25. 6. 1953 — Navodilo o uporabi skladov iz presežka, ki ga šolska delavnica doseže med letom predvideva, da gre 20% presežka v sklad za nagrajevanje učencev, delavcev in učiteljev praktičnega pouka, 20% presežka gre v sklad lastnih investicij šole. Odredbodajalec za izvrševanje določb tega navodila je ravnatelj šole.

Št. 213/20 — Odlok o dajanju poslovnih prostorov v najem na območju Mestne občine Jesenice. Najemna pogodba mora biti sklenjena pismeno in 1 izvod je treba predložiti tajništvu za gospodarstvo LOMO Jesenice. Tudi vsako spremembo najemne pogodbe je treba javiti tajništvu za gospodarstvo v 15 dneh.

Št. 214/20 — Odlok o delitvi sredstev sklada za vzdrževanje hiš in o postopku za črpanje in uporabo teh sredstev, je sprejel LOMO Jesenice na VII. seji dne 5. 6. 1953. 80% sklada se sme uporabiti za vzdrževanje hiš, 20% pa lahko uporabi ljudski odbor za vzdrževanje graditev stanovanjskih hiš. Pri poslovnih prostorih je drugačen % in se sme uporabiti 40% za vzdrževanje hiš, medtem ko jih 60% lahko uporabi Ljudski odbor. % ki je določen za vzdrževanje hiš, se sme uporabiti le za večja popravila in obnovitvena dela, ne pa za kritje rednih vzdrževalnih stroškov. Odlok navaja primere večjih popravil in obnovitvenih del, ki niso izčrpní in sicer hišne vzdrževalne stroške za dimnikarska dela, vodo, elektriko, drobna obrtniška dela, nagrade hišnikov, snažilke, zavarovalne premije, pisarniške stroške in podobno. Odlok določa tudi postopek, po katerem se priznava lastnikom dovoljeni %. Izvz. nim računom je treba obvezno priložiti podatke o času izvršitve večjih popravil.

Št. 76/22 — Odlok z dne 8. julija 1953 — Zakon o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča določa njegovo ustanovitev in namen. Iz sredstev tega sklada se bodo krili stroški za pospeševanje teoretičnega in praktičnega dela na področju ekonomskih, družbenih in naravoslovnih ved. Iz sklada se dajejo posameznikom, zavodom in organizacijam štipendije, podpore in nagrade. Sklad je pravna oseba in ima svoj predračun dohodkov in izdatkov.

Št. 77/22 — Zakon o odpravi viničarskih in podobnih razmerij. Viničarska razmerja so še ostanek polfevdalnega izkoriščanja delovne sile. Novi zakon je viničarska in podobna razmerja odpravil ter odredil, da postane vsa zemlja, razen gozdov, splošno ljudsko

premoženje, ki pride v kmetijski zemljiški sklad. Lastniki imajo pravico do odškodnine za zemljo.

Zemlja se dodek v trajno uporabo kmetijskim organizacijam. Viničarji se lahko vključijo v te kmetijske organizacije. Hlšice in koče se proti plačilu prepušajo v last viničarjem.

Št. 78/22 — Zaken o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdovih predstavlja prečiščeno besedilo zakona o gozdovih, ki načeloma povdarja, da so namenjeni vsi gozdovi splošnim koristim ljudske skupnosti, vsled česar so pod posebno skrbjo in nadzorstvom države. Z gozdovi je treba gospodariti tako, da se zagotovi trajnost gozdne proizvodnje. Praviloma je prepovedano gozdove spreminjati v drugo kulturo, razen z dovoljenjem državnega sekretarja za gospodarstvo LRS. Nove poseke je treba pogozditi v 3 letih po sečnji. Puštošenje gozda je prepovedano, dovoljeni pa sta prebiralna in oplodna sečnja. Okrajni ljudski odbori nadzorujejo gospodarjenje nad vsemi gozdovi. Okrajni ljudski odbori tudi upravljajo vse gozdove na svojem območju in jih lahko prepuste v upravljanje posameznim podjetjem, ki se ukvarjajo z gozdno proizvodnjo. Za izboljšanje gospodarjenja z gozdovi se ustanovijo skladi za obnovo gozdov. Pri občinskih in okrajnih ljudskih odborih se ustanovijo gospodarske komisije, ki so posvetovalni organi.

Miha Klínar:

Izmena

Ure v znoju, trdo delo,
strojev in dvigal brnenje,
šaržev zarjasto žarjenje
v trudno velost je zgorelo.

Vela so telesa klena...
Osem ur v znoj slani teče,
prah v očeh in ogenj peče,
preden reši nas izmena.

Ko mladi smo šli na delo,
je življenje zagorelo
in sijalo preko smrti.

Smrt?... Življenje se ne jenja!
Ko na starost bomo strti,
mlad posad nas vse zamenja.

(Iz neobjavljene zbirke
»ZELEZO V PLAMENU«)

SINDIKALNO GIBANJE V SVETU

POTA IN STRANPOTA ITALIJANSKEGA SINDIKALNEGA GIBANJA

Velike poveljne stavke v letih komunisti, čeprav je partija štela 1919 in 1920 so privedle do n- vsega skupaj okoli 100.000 članov. glega povečanja števila članov v Medtem pa je vodstvena vloga so- sindikatih, tako da je bilo v GKR cialistov v sindikalnem gibanju vse včlanjenih 2.300.000 delavcev, v bolj upadala ob istočasnem pora- katoliški konfederaciji delavcev I- stu popularizma (krščanski demo- talije, ustanovljeni 1918. leta pa kratki) in fašizma. je bilo 1.800.000 delavcev. Italijan- Popularizem je bilo gibanje pri- ska sindikalna zveza je štela okoli stašev Ljudske (popularistične) 500.000 članov, Delavski sindikat stranke, ki jo je osnoval leta 1919 Italije, ki so mu pripadali bivši Luigi Sturzo, duhovnik in politik socialisti in sindikalisti, ki so se na Siciliji. Proglasil je svojo stran- pa medtem prelevili v nacionaliste, ko za formalno neodvisno od cer- katerih organizacija je v stvari kvenih oblasti obenem z namenom, da bi bila izraz katoliškega social- gibanja, pa je štel okoli 200.000 nega gibanja. V okviru takih na- članov. čel naj bi po zamisli Sturzza in

Kmalu po velikih štrajkih in ne- njegovih sodelavcev Ljudska stran- uspelih zasegah tovarn in zemlje ka organizirala tudi svoje sindi- je prišlo do izstopa komunistov iz galno gibanje, ki bi se vodil po Socialistične stranke in l. 1921 do načelih »krščanske demokracije«. osnovanja komunistične partije. Ljudska stranka in katoliški sindi- Naslednjega leta se je Socialistič- katj sploh so stali na stališču, da- na stranka ponovno razcepila na naj sindikalne organizacije omeji- unitariste (social-demokratj in re- jo svojo dejavnost izključno le na- formisti) in na maksimaliste (levi borbo ekonomskih interesov de- socialisti). Vse tri struje so sicer lavca, nikakor pa naj ne podvz- bile zastopane v GKR, katere ve- mejo nobene akcije, ki bi mogla- čina voditeljev je bila iz vrst uni- imeti politično obeležje. Zaradi te- taristov, medtem ko so imeli med ga je prišlo do resnih nesporazu- članstvom najmočnejše pozicije mov in nasprotij med katoliški-

mi in enim delom socialističnih sin- dikalnih voditeljev, čeprav so bili tudi med socialisti ljudje, ki so sin- dikatu odrekli politično dejavu- nost, kar je imelo za rezultat zmanjšanje zblizanja in sodelova- nja ter pasivizacijo enega dela, predvsem zaostalih in razredno ne- zavednih delavcev. Z druge strani pa je program ekonomskih in so- cialnih reform v poljedelstvu in industriji, čeprav ni predvideval nobene korenite spremembe v družbeni strukturi, odtujil do Ljudske stranke simpatije zemlji- škikh posestnikov in industrijalcev, ki so se v strahu pred možnostjo sporazuma med dvema najmočnej- šima strankama — Socialistično in Ljudsko — raje zatekli k fašizmu.

Pod fašizmom

Z naraščanjem fašizma so bile perspektive italijanskega sindikal- nega gibanja vse temnejše. Prvi fašistični sindikati so bili osnovani leta 1922. Že leta 1925 so bili s takozvanim Vidonijevim sporazu- mom med Generalno konfederaci- jo industrijalcev in konfederacijo

fašističnih korporacij, ki je bila priznana kot edina reprezentativna organizacija delavcev, nazadnje pa še leta 1926 z Roccovim zakonom, popolnoma prepovedane stavke.

Katoliki, ki so bili načelno le za razredno sodelovanje, ne pa za razredno borbo in so se posluževali stavk le v skrajnih primerih, so razpustili svoje organizacije z namenom, da pristopijo k uradno priznanim »sindikatom«, s formalno postavljenimi pogoji, zahtevajoč, da fašistične organizacije »bratijo interese delavcev« (!) in da se bodo »vzdržali« vsake politične propagande. Nekoliko konkretnješa in za voditelje katoliških sindikatov vsakakor pomemben pogoj, je bila zahteva, da fašisti dovolijo nadaljnji obstoj katoliške akcije. Razumljivo je, da so fašisti lahko pristali na take »pogoje«, in katoliki so pristopili k fašističnim korporacijam, razen nekaterih, ki so raje izbrali ubežništvo.

Generalna konfederacija dela je nudila večji odpor kot pa Katoliška konfederacija, toda tudi ona je podlegla. Manjšina prisotnih članov Upravnega odbora GKR je januarja l. 1927 izglasovala razpustitev konfederacije. Takoj nato je Izvršni odbor proglasil glasovanje Upravnega odbora za nezakonito in je uradno prenesel sedež GKR v Pariz. Komunistični člani GKR so medtem smatrali GKR za razpuščeno in jo zato zamenjali s svojim lastnim sindikalnim komitejem. Po tem so ustanavljali razne ilegalne organizacije in še istega leta, torej 1927, so ob sodelovanju s skupino sindikalnih aktivistov raznih strank osnovali Sekretariat za organiziranje ilegalne dejavnosti in akcij proti fašistični diktaturi za obrambo delavskih interesov. Od njihovih akcij so bile najvažnejše stavke organizirane med drugo svetovno vojno v Milanu, Torinu in Genovi marca 1943. leta.

Po ukinitvi vseh sindikalnih organizacij delavcev v času fašističnega vladanja v Italiji je bil uza konjen takozvani korporativni sistem. Korporacije so bile osnovane kot posebna družbena telesa, ki naj bi bila formalno organi delavcev in delodajalcev z nalogo, da osigurajo »mir v industriji za korist interesov proizvodnje«. S priznavanjem obstoja privatne last-

nine, je italijanski fašizem logično priznaval tudi obstoj družbenih razredov, toda »prepovedal« je razredno borbo, korporacijam pa je dal obeležje državnih organov.

Korporacije so bile edina »predstavništva«, ki so jih delavci lahko imeli, za njihovo vzdrževanje pa so bili obvezni plačati doprinos, ne glede na to ali so bili člani korporacije ali ne. Efektivno vodstvo korporacij je bilo v rokah Ministrstva korporacij, ki je od zgoraj postavljalo na vodstvene položaje ljudi, ki so uživali zaupanje fašistične stranke in bili predhodno natančno preverjeni s strani Ministrstva za notranje zadeve in policije. Z obzirom, da so delavci smatrali korporacije za prisilne državne organizacije, preko katerih naj bi se uradno sankcioniralo brezobzirno izrabljanje in izkoriščanje delavstva s strani kapitalistov in ob dejstvu, da delavci niso hoteli pristopiti k korporacijam, so fašisti skušali z različnimi ugodnostmi, ki so jih imeli člani korporacij, kot n. pr. prednost pri zaposlovanju, zagotavljanje boljših delovnih mest, službena napredovanja itd., prisiliti delavce, da pristopijo k korporacijam. Toda kljub vsem mamljivim obljubam in zastrahovanju, ki so se ga fašisti posluževali, je ogromna večina delavcev sistematično bojkotirala fašistične korporacije.

Fašizem ni samo prepovedal sindikalne organizacije in ukinil vse politične pravice in svobodo, ki so si jo priborili delavci s svojo borbo, temveč je tudi z ekonomskega stališča znatno poslabšal položaj delavskega razreda. Ko so z ene strani kapitalistom in posestnikom zemlje dana nova pooblastila in ugodnosti (ukinitve davka in drugih dajatev na nasledništvo, na kapital, investiran v bankah in industrijskih podjetjih, na uvoženi kapital, na luksuzne predmete itd.), so z druge strani, istočasno ob vseh teh in drugih privilegijih velekapitalu, vse mezde delavcev v državnih, občinskih in monopolskih podjetjih obdavčevali, s čemer je prvič v zgodovini Italije uveden davek na mezde. Namesto zakona, ki bi garantiral minimum zaslужka, so fašisti osvojili uredbo, po kateri se mezde ne izračunavajo več na podlagi življenjskih stroškov, temveč po »stanju industrije«, ka-

kor ga prikažejo delodajalci. To je imelo za posledico, da so se mezde, ki niso bile zadostne že leta 1920, neprestano zmanjševale. Ko so fašisti preko niza uredb končno prišli do oblasti, so praktično ukinili še osemurni delovnik in z različnimi izgovori omogočili kapitalistom še močnejšo eksploatacijo delavcev.

Z ozirom na položaj italijanskih delavcev pod fašizmom v primerjavi s prejšnjim razdobjem buržoazne demokracije, pravi italijanski pisatelj in socialistični prvak Ignazio Silone, ko opisuje lažno fasado »korporativnega sistema«, sledeče: »Kapitalisti in delavci se ne imenujejo več kapitalisti in delavci, temveč proizvajalci. Privatna lastnina se zdaj imenuje nacionalno imetje. Kapitalistična kralja nacionalnega imetja se zdaj imenuje nacionalna solidarnost. Zmanjševanje mezd se imenuje žrtev za domovino. Nasilno zatiranje vsake svobode in socialistične kritike pa se imenuje nacionalna disciplina.«

Obnavljanje svobodnih sindikatov

Po kapitulaciji Italije junija leta 1943. in kasnejšem osnovanju Badoglijeve vlade, sta nekdanja voditelja Generalne konfederacije dela in katoliške konfederacije delavcev, socialist Bruno Buocci in demo-krščan Achille Grandi imenovana za komisarja bivših fašističnih industrijskih in poljedelskih korporacij na teritoriju osvobodjenem po zaveznikih. Za namestnika komisarja sta bila postavljena komunist Giuseppe di Vittorio in socialist Oreste Liccardi. Istočasno so v Južni Italiji obnovljene osnovne organizacije predfašistične GKR in katoliške konfederacije delavcev. Vzporedno s tem pa so vodeni pogovori za osnovanje enotne sindikalne organizacije, ki so nazadnje zaključeni junija 1944. leta s Rimskim sporazumom, s katerim se dve organizaciji združita v enotni GKR, za sekretarje pa so bili določeni Grandi, di Vittorio in Liccardi. Sporazum je predvideval osnovanje enotnih sindikatov za vsako industrijsko panogo, osnovanje enotnih delavskih zbornic za vsako pokrajino in enotnih mestnih in pokrajinskih sindikalnih organizacij. Dosežena je tudi soglasnost v najširši notranji demokraciji z razmerjem števila predstav-

nikov tudi manjšinskih skupin, politična svoboda govora in neodvisnost od vseh političnih strank. Prav ta poslednja odredba pa je bila tudi kamen spodlitke, ob katerem se je GKR pozneje tudi razbila, prvič leta 1948 in nato še leta 1949.

Načelo politične nepripadnosti je bilo smatrano za tako važno, da je bilo vnešeno v Začasni statut, ki je bil soglasno sprejet na I. kongresu GKR leta 1945 v Napoliju. Osmi člen Zastopnega statuta to načelo strogo formulira, ko pravi, da je GKR in vse v njo včlanjene organizacije »nezavisna od katerekoli politične stranke ali skupine, kakor tudi od države«, in podčrtava, da nobena sindikalna organizacija »ne more imeti skupen sedež s kakšno politično stranko«, niti »se ne sme dovoliti nikakršno vmešavanje političnih strank« v delo sindikatov. Toda ta člen o po-

litični nepripadnosti je delno okrogličen s členom 9, v katerem se pa govori o političnih vprašanjih. Kakor bomo videli, je zlorabljanje tega člena s strani informbirojevske večine, bilo drugi kamen spodlitke.

Ob II. kongresu GKR v Firenci junija 1947. leta, na katerem je bil definitivno osvojen tekst statuta, se je vodila žolčna diskusija okoli 9. člena, ki se v končni redakciji glasi: »GKR lahko zavzame svoje stališče do onih političnih problemov, ki se ne tikajo niti ene ali druge stranke, temveč delavcev obče, kot je obramba Republike, razvoj demokracije in ljudskih svoboščin, kakor tudi onih problemov, ki se nanašajo na socialno zakonodajstvo, izgradnjo in gospodarsko obnovo države.«

Za sprovajanje akcij po teh vprašanjih je bila predvidena večina od 75%. Le demokrščanski de-

legati so se izjavili proti temu členu (čeprav so v Napoliju glasovali zanj), ker je po njihovem mišljenju taka politična motivacija škodljiva za delavsko enotnost. Toda 9. člen je bil vseeno sprejet po za- slugi večine glasov komunistov in Nennijevih socialistov.

Na tem kongresu so komunisti dobili 58% glasov, Nennijevi socialisti 23%, demokrščani 14%, ostale manjšinske struje vključno z republikanci in Saragatovimi socialisti pa 5%. Približno sliko o pravnem pomenu teh podatkov nudi dejstvo, da je GKR 1947. leta izjavljala, da ima preko 6.600.000 članov. V taki situaciji, ko so bili komunisti v večini, je bil jasno za odgovornega generalnega sekretarja izvoljen di Vitorio, za ostale tri sekretarje pa komunist Renato Bittosi, Nennijev socialist Fernando Santi in demokrščan Giulio Pastore. (Nadaljevanje sledi.)

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

SAJ JE SAMO PRASKA

Kolikokrat lahko slišimo: »Saj ni nič hudega, samo praska, udarec!« Toda prav iz take majhne, omalovaževane in morda še zanemarjene prask ali udarca, lahko nastanejo najhujše posledice za zdravje. Oglejmo si teh nekaj manjših ran, ki jih vsi tako radi zanemarjajo, prenekateri pa je prav zaradi njih že marsikaj pretrpel. Pri tem ne bomo omenjali posledic takega lahkomišelnega odnosa do majhnih ran in udarcev, ki jih nosi naša družba in delovna skupnost zaradi nepotrebnih izdatkov za zdravljenje in socialne dajatve, niti vpliva teh sicer majhnih ran in udarcev z velikimi posledicami, ki so pa najštevilnejše v rubrikah nezgod in nesreč, na zmanjšanje produktivnosti posameznika in izpad delovne sile, od česar ima spet škodo ne samo prizadeti poedinec, temveč vsa skupnost. To so stvari, ki bi jih moral imeti sleherni od nas pred očmi in če bi jih imel, potem bi si prav v odnosu do teh na videz nedolžnih prask in ran mogel in znal sebi prihraniti marsikaj gorja, skupnosti pa marsikaj nepotrebnih izdatkov in škode.

Z ozirom na ostre ali tope predmete, ki v nesrečnem slučaju povzročijo na površini telesa ali v njegovi notranjosti rano, ločimo ureze, vbode, odrgnine in zmečkanine.

Rana od ureza je pregledna in gladka, rana od vboda pa je težko določljiva, saj je na koži vidna ponavadi le neznatna odprtina, ki ne odkriva posledic vboda v notranjosti. Ta nepreglednost in nevarnost vboda je toliko večja, čim močnejši je bil vboj predmeta, ker je s tem rana toliko globlja.

Topi predmeti v nesrečnih slučajih pa povzročijo na površini telesa odrgnine, če pa je poškodovano tkivo tudi v notranjosti telesa, pa govorimo o zmečkanini. Večina poklicnih poškodb na koži in v telesu so prav zmečkanine.

Pri močnejših in težjih zmečkaninah je poleg razmesarjenih ran, posebno nevarna raztrgana in umazana koža. Prav ta koža predstavlja veliko nevarnost za infekcijo rane. Po najnovejših ugotovitvah se 60% vseh poklicnih poškodb na rokah inficira! Infekcijske klice se nanesejo v trenutku same poškodbe ali kmalu nato ne iz predmeta, ki je povzročil poškodbo, temveč iz kože. Pri tem ne smemo pozabiti, da je neki kemik pri pregledu površine roke naštel 30.690 do 51.000 infekcijskih klic in bacilov, za nohtom enega samega prsta pa celo 186.000 do 300.000 bacilov! Večina teh bacilov pripada skupini, ki povzroča lažja, pa tudi težja gnojenja, ki se komplicirajo samo poškodbo in dokončno ozdravitev lahko znatno zavlečejo, ne glede na vse eventualne še hujše posledice.

Zato je prva zapoved pri sleherni poškodbi, da je treba rano očistiti in obvezati samo s suhim predmeti. Na žalost pa lahko vse povsod vidimo, kako zelo se zanemarlja to osnovno pravilo pri poškodbah, tudi najmanjših, saj sleherni rano neizvedenec, ki skuša nuditi prvo pomoč, najraje izpira z vodo ali skuša očistiti z vlažnim predmeti.

Vsaka večja zmečkanina ali hujša odrgnina mora po prvi zasilni pomoči priti v zdravniško oskrbo. Zdravnik bo vso razcefrano, zmečkano in umazano kožo na robovih rane odstranil. Če se to ne zgodi v toku šesti ure, lahko nastopi infekcija, ki lahko povzroči najtežja vnetja in celo smrt. Upanje, da

imamo danes učinkovita sredstva proti takim vnetjem kot je n. pr. penicilin itd. ne sme zapeljati, da bi iskali zdravnika šele takrat, ko je rana že vsa razbolela in so otekle tudi bezgavke.

Pri težjih nesrečah — naj omenimo tukaj samo povozitev z vlakom — pa nastanejo obsežnejše zmečkanine tkiva in kosti. V takih primerih poleg same infekcije grozi tudi nevarnost zastrupitve krvi. V močno razmesarjenem tkivu so odprte številne žile, kri, ki teče iz njih se strjuje in tako strnjena lahko spet zaide v krvotok, kjer zamaši gotove važne predele krvnih organov in povzroči smrt.

Ni pa treba, da bi bila prav strnjena kri tista, ki bi nekaj ur po nesreči v zaprepaščenje zdravnika, ki mu je zaupana oskrba in svojcev, ki že upajo na rešitev, povzročila smrt ponesrečenca. Tudi mast,

ki zaide v krvotok, povzroči nenadno smrt. In mast lahko povsod najdemo v različnih tkaninah (delovne obleke), v in na različnih organih, tako celo v mozgu kosti. Medicina pozna tudi nevarno zastrupitev krvi s kostnim mozgom pri zlomu stegenice. Zato velja kot prvo pravilo pri težkih poškodbah ponesrečenca čim manj premikati in ga takoj odpeljati v bolnico, ne samo v skrajnih, temveč že v samo sumljivih primerih.

Neprijetne stvari so to in res je tudi, da nesreča nikoli ne počiva. Toda s previdnostjo, z upoštevanjem vseh predpisov higiensko-tehnične zaščite in s pravim odnosom tudi do najmanjših ran in prask se boš vsemu temu izognil. In kdo bo ob tem najbolj zadovoljen, če ne ti sam in — ne pozabiti! — tudi tvoja družina!

FIZKULTURA IN ŠPORT

1953 USPEH JESENIŠKIH IN JAVORNIŠKIH TELOVADCEV NA DRŽAVNEM PRVENSTVU V SKOPLJU

Skoraj nič ali samo bežno je naše republiko časopisje pisalo o letošnjem državnem prvenstvu v orodni telovadbi, ki je bilo od 1. do 5. junija v Skoplju. Še manj pa je pisalo o uspešnih rezultatih jeseniških in javorniških telovadcev, o rezultatih, ki predstavljajo novo afirmacijo jeseniške orodne telovadbe, ki je nekdanj bila sicer na visoki stopnji, toda nekaj let nazaj, razen ženske vrste, spala na videz skoraj nevzdrumno spanje. Z ustanovitvijo TVD »Partizan«, s požrtvovalnim delom naših kvalitetnih vodnikov in trenerjev in s finančno in moralno pomočjo naših forumov pa je uspelo vzgojiti na Jesenicah in Javorniku vrsto mladih telovadcev, ki še marsikaj obetajo. To se ni zgodilo čez noč. Vaja dela mojstra, je znan pregovor, vaje pa ne sprašujejo po času, temveč po sistem nesebičnem in požrtvovalnem odnosu do športne panoge, ki jo gojiš, po tisti predanosti svoji organizaciji, ki posameznike zliva v homogeno, trdno celoto, ki je nositelj vsega napredka in uspehov in v današnjem obdobju socialistične preobrazbe delovnih ljudi v vsakem našem društvu tako nujno potrebna. Jeseniško in javorniško TVD »Partizan« se lahko pohvali s takimi odnosi pri svojem delu, ki ga trenutno le še zavira nemasovnost članstva in premajhno zanimanje za telovadni šport s strani naše mladine. Toda tudi v tem pogledu je stanje iz dneva v dan boljše, čeprav iz gotovih vzrokov še vedno nezadovoljivo. O tem vsem

morda še kdaj drugič, zdaj pa si raje ogledimo uspehe naših telovadcev. V jeseniškem in javorniškem TVD »Partizan« so se iz stalno telovadečih mladincev, mladink in članov izluščile dobro uvežbane vrste, ki so se pričele najprej pripravljati za okrožno prvenstvo v vajah na orodju, ki je bilo 16. in 17. maja v Kranju. Od teh so se najboljši 27. junija udeležili republiškega prvenstva v Ljubljani, na katerem so dosegli zelo lepe uspehe. V zveznem razredu je Sonja Rozman zasedla I. mesto, II. mesto Smolnikar Ada, III. mesto Omež Ladica, vse TVD »Partizan« Jesenice. Člani I. razreda TVD »Partizan« Jesenice so dosegli prvo mesto kot vrsta in so republiški prvaki za leto 1953, med posamezniki pa so dosegli I. mesto Oblak Jože, republiški prvaki za leto 1953, II. Subić Tinček, III. mesto Robič Niko, IV. Peteršek Davorin in V. Jezeršek Niko, vsi »Partizan« Jesenice. I. mesto med člani III. razreda je dosegla vrsta TVD »Partizan« Javornik, ki je republiški prvaki za leto 1953, med člani III. razreda posamezniki pa je dosegel I. mesto Slaninik Ludvik, republiški prvaki za leto 1953.

Mladinci so se kot vrsta s 95% doseglih točk plasirali tudi med prva mesta, mladinke pa so bile nekoliko slabše. Mimogrede naj omenimo, da je naše republiko dnevno in športno časopisje o vsem tem pisalo le mimogrede, za kar pa presenečenje nad nepričakovanimi uspehi je

seniških telovadcev nikakor ne more biti opravičilo.

Po vsem tem je bilo že jasno, da je posameznim vrstam in poedincem s tem omogočen dostop na državno prvenstvo v Skoplju. Seveda je pri tem takoj nastala tista stalna zapreka, ki se vleče kakor rdeča nit skozi vsa naša društva: kje vzeti denar? Toda to skrb je prevzel naš LOMO Jesenice in Tovarniški odbor sindikata ZJ, za kar so jim telovadci zelo hvaležni, doseženi uspehi pa dokazujejo, da pomoč ni bila zastoj. Saj so naši fantje in dekleta, ko jim je na kolodvoru od odhoda na prvenstvo v imenu sindikalne organizacije tov. Lojze Božič sprgovoril nekaj poslovnih besed, tudi obljubil, da se bodo borili za čim boljše uspehe.

Pot v Makedonijo jim je pod vodstvom vodnikov in trenerjev Prstova, Petača, Antoniča in Svetlina, v nestrpnem pričakovanju, razpravljanju in pesmij hitro minila. Dobre volje so prispeli v Skoplje med makedonske brate, en dan še počitka, nato pa se je pričelo tekmovanje, na katerem je sodelovalo okoli 4000 tekmovalcev iz vse države. Uspešen nastop v prvih panogah jim je dal novega poleta. Največje zanimanje so vzbudili naši mladi tekmovalci v I. razredu članov, ki so tako nena doma in dobro pripravljeni zasedli prva mesta. Tudi člani III. razreda so se dobro odrezali. Naslednji dan so nastopile naše znanke v zveznem

razredu, ki so sicer dobro tekmovali, toda spremljala jih je smola.

Rezultati so naslednji:

V zveznem razredu članice je II. mesto dosegla Sonja Rozman. Vse skozi je bila kandidat za I. mesto, toda po nesreči je pri vaji na gredi padla z orodja, kar ji je pokvarilo plasman. Smolnikar Ada je bila IV., Omeje Ladica pa IX., člani I. razreda TVD »Partizan« Jesenice so dosegli kot vrsta I. mesto, ki je državni prvak za leto 1953. Med posamezniki so dosegli I. mesto Oblak Jože, državni prvak za leto 1953, II. Šubic Tinček in IV. Robič Niko. — Zmagovalno vrsto članov I. razreda so poleg imenovanih sestavljali še Pieteršek Davorin, Šranc Tine in Mlakar Florijan. Vrsta članov III. razreda, ki so jo sestavljali telovadci TVD »Partizan« Javornik, je dosegla drugo mesto in je samo za eno stotinko točke za zmagovalno vrsto iz Novega Sada. V vrsti so tekmovali Malej Jože, Svetina Tomo, Novak Janez, Leben Maks, Bohinc Jan in Golja Anton. Med posamezniki

ki — člani III. razreda je I. mesto zasedel Slamnik Ludvik, državni prvak za leto 1953, član TVD »Partizan« Javornik.

Jeseniški mladinci so se z 94% doseglih točk sicer uvrstili med prednja mesta, toda nimamo še podrobnejših rezultatov.

Vsi ti uspehi pa naših jeseniških in javorziških telovadcev ne uspavajo, čeprav so ponosni nanje in z njimi vred smo lahko tudi mi, temveč jim narekujejo še novih in novih nalog, ki jih prednje postavlja organizacija TVD »Partizan« pri dvigu in omatovitvi telesne vzgoje našega delovnega ljudstva. Upajmo in tudi od vsega srca želimo, da bi ti lepi uspehi bili začetek novega stalnega razmahu orodne telovadbe na Jesenicah, kjer so vsi pogoji zato, da si telo-

vadba takorekoč pridobi svojo domovinsko pravico, kot že nekoč.

S tekmovalca v Skoplju pa so jeseniški in javorziški tekmovalci prinesli poleg lepih uspehov tudi najlepše vtise o življenju in napredku bratskega makedonskega naroda. Ogledali so si glavno mesto Makedonije Skopje, ki se hitro razvija in šteje že okrog 95.000 prebivalcev. Najbolj pa jim je poleg železniške postaje, ki je ena najlepših v naši državi, in lepega parka ob Vardarju ugaljal velik in krasno urejen športni stadion za okoli 35.000 gledalcev, na katerem so urejene naprave za tekmovalca v vseh športnih disciplinah. Skratka, odnesli so iz tekmovalca, kakor tudi samega Skoplja lepe in nepozabne spomine.

Tone Dolenc

OTVARJAMO STRELIŠČE

Želje jesniških strelcev se uresničujejo. Požrtvovalnost in nesebičnost odbora in članstva strelske družine »Heroja Matija Verdika - Tomaža« že prinaša prve

uspehe. Ob izdatni pomoči železarne Jesenice in LOMO Jesenice se zaključuje gradnja najmodernejšega strelišča v državi. Strelišče olimpijskih izmer bo omogočalo izvedbo vseh domačih in mednarodnih strelskih tekmovalca, nudilo bo številnim strelcem pravi športni užitek in jačalo obrambno sposobnost Jeseničanov.

Strelci so pričeli z delom na strelišču pomladi 1952, ko se je po ustanovnem obnem zboru novi odbor odločil za graditev. S prvimi načrti je bila predvidena le lesena baraka, iz katere bi lahko streljalo le 5 ljudi, s čemer pa članstvo ni bilo zadovoljno. Šele načrt, ki ga je izdelal tov. Arko je ustrezal in zadovoljil. Lani je bil na prostoru, kjer se danes dviga moderna stavba, le savski prod in trava. Toda članstvo je pograbilo za delo in se zagrizlo vanj, požrtvovalnemu odboru pa je uspelo, da je kljub prazni blagajni ob obnem zboru, zbral potrebna sredstva, ki so v višini 2 in pol milijonov dinarjev vloženi v gradnjo. Če pa prištejemo še vse udarniške ure, pa se ta številka zviša še za en milijon, saj je 1240 ljudi do zdaj opravilo 5869 prostovoljnih udarniških ur.

Poleg samih naporov pri gradnji strelišča, pa niso izostali tudi uspehi v samem strelstvu in tekmovalcu, saj se strelci družine »Matija Verdika - Tomaža« iz nobenega tekmovalca ni vrnila

Foto: Slavko Smolej

Pionirji so navdušeni ljubitelji strelskega športa

brez zmage ali prvega mesta. Naj omenimo samo enega zadnjih uspehov, ko je ekipa na metalurških igrah v Celju zasedla prvo mesto, član družine tov. Stane Sekne pa je med poedinimi dosegel tudi prvo mesto. Danes šteje strelska družina na Jesenicah 346 članov, od katerih je 25 članic, 130 mladincev in 70 pionirjev. Odbor strelske družine šteje 25 članov in se redno tedensko sestaja v Sindikalnem domu pri Jeleni.

V dneh od 15. do 22. avgusta pa bodo jeseniški strelci imeli svoj praznik. Priredili bodo pod pokroviteljstvom polkovnika tovariša Klanjščka, predsednika Strelske zveze Slovenije, v teh dneh Strelski teden, v okviru katerega bo poleg številnih drugih prireditev tudi otvoritev novega strelišča. Oglejmo si pester in bogat program tega tedna:

V soboto, 15. avgusta 1953 bodo kresovi in bengalični ognji na strelišču od 20. ure dalje naznanili pričetek slavlja.

V nedeljo, 16. avgusta bo ob 8. uri dopoldne izpred Sindikalnega doma do strelišča parada strelcev, uri strelski troboj med ekipami športnikov, JLA, gasilcev itd., na-

kar bo ob 9. uri otvoritev strelišča, zabavnih prostorov in parka ter razvitje prapora strelske družine. Ob 14. uri bodo s prostimi vajami nastopili pripadniki JLA, nato pa bo zabava s plesom, srečolovom itd.

V ponedeljek, 17. avgusta bo ob 15. uri ekipno prvenstvo v streljanju z vojaško puško, ob 20. uri pa glasbeni koncert z bogatim sporedom.

V torek, 18. avgusta bo ob 15. uri mladinsko ekipno prvenstvo v streljanju z vojaško puško, ob 20. uri pa koncert pevskih zborov DPD »Svoboda« z Jesenic, Javornika, Hrušice in Blejske Dobrave.

V sredo, 19. avgusta bo ob 15. uri ekipno prvenstvo pionirjev v streljanju z vojaško puško, ob 20. uri pa nastop recitatorjev, folklornih skupin in uprizoritev »Zupanove Micke«.

V četrtek, 20. avgusta bo ob 15. uri strelsko tekmovanje za prvenstvo strelske družine, ob 20. uri pa bo koncert godbe na pihala in ples.

V petek, 21. avgusta bo ob 15. uri strelski troboj med ekipami Žirovnice, Javornika in Jesenic, ob

20. uri pa priredijo člani DPD »Svobode« Jesenice večer pod naslovom »Partizanska lirika«.

V soboto, 22. avgusta bo ob 15. uri strelski troboj med ekipami Štor, Litostroja in Jesenic, ob 19. uri pa bo razglasitev rezultatov, razdelitev daril in nato prosta zabava s plesom.

V nedeljo, 23. avg. bo od 8. ure dalje streljanje za vse z vojaško in zračno puško, med tem pa dvo-boj v streljanju na 300 m Slovenija : Hrvatska. Popoldne pa bo od 14. ure dalje zabava, rajanje in zaključek strelskega tedna ob 20. uri.

Strelci vabijo vse Jeseničane in okoličane, da se vseh teh prireditev čim številneje udeležijo, saj je želja strelcev res vse zadovoljiti in nuditi čim več zabave, kakor tudi užitka pri strelskem tekmovanju in športu. Obenem strelci apelirajo na vse svoje članstvo, kakor tudi na vse ostale, ki imajo veselje do strelskega športa, da še nadalje pomagajo ali začno pomagati pri delu, tako, da bo Strelski teden v resnici lep praznik jeseniškega strelskega športa.

ZA NAŠE BRALKE

ŽENA-gospodinja lahko...

...včasih tudi govori o čem drugem, kot pa samo o svojih velikih gospodinjskih težavah.

...vsaj včasih gre mimo neprijetnih vsakodnevnosti, ne da bi pri tem uporabljala jezik.

...ne samo za svoja, temveč tudi za dejanja drugih najde opravičila.

...je tudi doma prav tako ljubezniva in prijetna, kot izven doma.

...tudi nepričakovan in v nepravem času došli obisk pozdravi s prijaznim smehljajem.

...se tudi v tesnem enosobnem stanovanju počuti srečno.

...od drugih ne zahteva tega, kar je njej sami neprijetno ali odveč.

...poizkusi, da včasih pusti vse svoje delo v nemar, toda lahko zato prevzame tudi vso odgovornost nase.

Drobni nasveti

Naramnice predpasnika ne bodo več zdrsavale z ramen, če boš na hrbtu, kjer se obe naramnici križata, prišla na eno majhen gumb, na drugo pa napravila gumbnico.

*

Kadar pečete drobno pecivo poizkusite pekač namesto z maslom ali mastjo namazati s čistim

čebelnim voskom. Vosek se da prav tako lepo namazati na segreti pekač, pecivo ga ne vpija in tudi zelo dobro preprečuje, da bi se pecivo na spodnji strani prežgalo.

*

Glavnike boš z lahkoto očistila, če jih preje pustiš za nekaj časa v tekočini iz 3 delov vode in 1 dela salmijaka. Nesnaga bo v kratkem času kar sama odstopila.

*

Škrobljeno perilo se neprimerno lepše lika, če škrobu, ko ga kuhaš, dodaš nekaj zrnc soli.

*

Možje radi — vsaj ponavadi — svojo preteklost zamolčijo.

Žene pa rade — vsaj ponavadi — svojo preteklost pozabijo.

Razni narodi o ženskah

Ljubezen je internacionalna, kakor je tudi mnenje moških o ženskah internacionalno. Poglejmo kaj menijo različni narodi o ženskah.

Francoz pravi: ženska, veter in sreča se vedno sprva minjajo. O tašči in snahi pa meni, da sta vihar in toča.

Italijan pravi, da kadar hočeš poročiti dekle ali kupiti konja, oba išči le pri sosedu. O ženskah, ki zmerom visijo na oknu pa meni, da so podobne vinskemu lokalu sredi ceste. In še tako pravi: če si hočeš v

ZLOGOVNICA

	A	B
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		

ast — do — gnez — kra —
má — mo — o — o — gd
— pá — pé — pře — ra —
ri — rim — rja — rá —
skok — so — sh — str —
strog — sva — še — ti —
til — val — ven.

Iz zgornjih zlogov sestavi besede sledečega pomena in jih vpiši v mrežo: 1. to, s čemer opremljamo; 2. nemir, ropot; 3. krila, kreljuti; 4. opozarjam; 5. črtamo, slikamo; 6. začetek skoka; 7. si ga spletajo ptice; 8. stanje vplinjene tekočine; 9. utrjeno vojaško taborišče; 10. sla, poželenje; 11. zarjaveli; 12. naprava na plino- in vodovodih.

MAGIČNI KVADRATI

	A
1	
2	
3	
4	
5	

	B
1	
2	
3	
4	
5	

	C
1	
2	
3	
4	
5	

Iz istih črk kot je sestavljena beseda pod 1 vodoravno v prvem kvadratu je sestavljena tudi beseda pod 1 vodoravno v drugem in tretjem kvadratu.

Isto velja za besede pod 2, 3, 4 in 5.

V prvi kvadrat vpiši besede sledečega pomena: 1. nasprotje od vzunaj, 2. polotok v severnem Jadranu, 3. C bral znan slovenski pregovor.

mesto v bližini Beograda, 4. igra na orgle, 5. pisarne (narobe).

V drugi kvadrat vpiši iz črk prvih besed sestavljene besede sledečega pomena: 1. divjat, blazneti, 2. ne več mladi, 3. molzne (srbohrv.), 4. slovenski pesnik in pisatelj, 5. trdo položi.

V tretji kvadrat vpiši prav tako iz črk prvih besed sestavljene besede spet novega pomena: 1. pevski glas, 2. vrsta rož (dvoj.), 3. vzet (srbohrv.), 4. gozdni poklic, 5. glasbeni pojmi.

Ob pravilni rešitvi poš pod A, B in C bral znan slovenski pregovor.

POSETNIČI

TOV.

LEON RODUS
JAVORNIK

TOV.

DRAPIČ SLAVKO
JESENICE

Kakšno delo opravlja tovariš v naši Železarni? Da bo lažje: zaposlen je v OTK.

Kakšen poklic ima in v katerem obratu Železarne dela tovariš?

Nikdar ni dovolj previdnosti za preprečitev nezgode!